



Dato: 7. juli 2025
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Malene Juul
Sagsnr.: 2025-02492
Dok.: 3695992

U D K A S T

Forslag til

Lov om ændring af retsplejelov for Grønland og kriminallov for Grønland
(Ajourføring af retsplejelov for Grønland m.v.)

§ 1

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1186 af 18. september 2023, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 119 af 27. marts 2025, foretages følgende ændringer:

1. I § 35 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Domsmand kan efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de er valgt, færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum.«

2. I § 43 indsættes efter »virker«: »i civile sager«.

3. I § 43 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Domsmand deltager i kriminalsager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, jf. dog § 47, stk. 3.«

4. I § 44, *stk. 2*, ændres »bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning« til: »betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i højst 30 dage,

konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33«.

5. I § 125 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en kriminalsag, er forbudt, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen. *Stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.*«

Stk. 4 bliver herefter *stk. 5*.

6. I § 127, *stk. 1*, ændres »§ 125, *stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3,*« til: »§ 125, *stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3 og stk. 4,*«.

7. I § 163 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* I civile sager kan retten, hvis parterne er enige herom, tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af fjernkommunikation med bilde på anden måde end angivet i *stk. 1*, når det skønnes forsvarligt.«

8. I § 238, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer,« til: »kort fremstilling af sagen, en gengivelse af parternes anbringender«.

9. § 238, *stk. 2 og 3*, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Ankes en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Retten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.«

10. I § 312, *nr. 2*, udgår »eller«.

11. I § 312, indsættes som *nr. 3*:

»3) hvor kriminallovens §§ 6 eller 124 ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning, eller«.

Nr. 3 bliver herefter *nr. 4*.

12. I § 315, *stk. 1*, sidste *pkt.*, ændres »3 måneder« til: »4 måneder«.

13. § 321, stk. 1, nr. 4, affattes således:

»4) der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.«

14. I § 322 affattes stk. 2 således:

»Stk. 2. I sager af ganske særlig alvorlig karakter, herunder sager om drab, voldtægt, grov vold og sager, hvori der nedlægges påstand om forvaring, beskikker retten en advokat eller en autoriseret forvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer, medmindre det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet.«

15. I § 364 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, efter § 362, stk. 4, eller § 366. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Efter hovedforhandlingens begyndelse finder § 367, stk. 2, sidste pkt., og stk. 3, tilsvarende anvendelse. Bestemmelserne i 1.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse i tilståelsessager, hvor anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 449 a, og retten har fastsat tidspunktet for retsmødet.«

16. I § 449 a, stk. 1, nr. 4, udgår »kapitel 33 og«.

17. I § 449 a, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »eller bliver der spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33,«, og »nr. 1« ændres til: »nr. 1 eller 4«.

18. I § 449 a, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33,«.

19. I § 451, 2. pkt., affattes således:

»Retsformanden kan dog efter anmodning fra tiltalte tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.«

20. I § 453, *stk. 1*, indsættes efter »medmindre«: »retsformanden tillader, at tiltalte ikke er til stede, jf. § 451, 2. pkt., eller«.

21. § 453, *stk. 3, nr. 2*, affattes således:

- »2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse
- a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller
 - b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen,«.

22. § 453, *stk. 3, nr. 3*, ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

23. I § 453, *stk. 3, nr. 4*, der bliver nr. 3, ændres »6 måneder« til: »1 år«.

24. I § 453, *stk. 4*, ændres »Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte« til: »Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden oplyst lovligt forfald og«.

25. I § 467, *stk. 2, nr. 6*, § 474, *stk. 3, 4. pkt.*, og § 592 a, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

26. I § 491 b indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Efter reglerne i dette kapitel, bortset fra § 490, *stk. 1, 5. pkt.*, behandles på begæring endvidere erstatningskrav, der på grundlag af de almindelige erstatningsregler rejses af den forurettede i sager om overtrædelse af kriminallovens §§ 74 (blodskam), 77 (voldtægt), § 80, *stk. 2* (samleje m.v. med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse), eller § 81 a, jf. §§ 74, 77 eller § 80, *stk. 2*, som følge af, at

- 1) forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse,
- 2) forurettedes klage over en afgørelse om påtaleopgivelse ikke er blevet behandlet inden udløbet af fristen i § 315, *stk. 2*, eller
- 3) en afgørelse om omgørelse af påtaleopgivelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af fristen i § 315, *stk. 2*.«

27. Efter § 494 indsættes:

»§ 494 a. Angår ankesagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., kan en dom, der er afsagt af Retten i Grønland, kun ankes med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af 1. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse i de sager, der behandles efter denne lovs afsnit IV om særlige civile sager.«

28. I § 497, *stk. 1*, indsættes efter »udløb«: »eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 494 a inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.«

29. Efter § 517 indsættes før overskriften før § 518:

»§ 517 a. Beslutninger, der træffes af Retten i Grønland under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af Grønlands Landsret som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2.«

§ 517 b. Bestemmelser i domme og andre beslutninger om sagsomkostninger truffet af Retten i Grønland, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun kæres, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.«

30. I § 519, *stk. 1*, udgår »inden kærefristens udløb«.

31. I § 519, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

»Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter §§ 517 a eller 517 b, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.«

32. I § 557 ændres »kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder« til: »behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken«.

33. I § 585, *stk. 3*, indsættes som *2. pkt.*:

»Ansøgningen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«

34. I § 603, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, ændres »6 måneder« til: »12 måneder«.

35. I § 609, *stk. 1, 1., 3. og 4. pkt.*, ændres »kredsretten« til: »Retten i Grønland«.

36. I § 609, *stk. 2.*, udgår »kredsretten eller«.

§ 2

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1187 af 18. september 2023, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 109 af 20. februar 2025, foretages følgende ændringer:

1. § 123, *nr. 8*, affattes således:

»8) at gerningsmanden har aflagt tilståelse, eller«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den [dato] 2026.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 4, finder ikke anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 2 og 3, finder ikke anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. Lovens § 1, nr. 27-31, finder ikke anvendelse på afgørelser, der er truffet før lovens ikrafttræden. På disse afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

<i>Bemærkninger til lovforslaget</i>	8
1. Indledning.....	9
2. Lovforslagets hovedpunkter	10
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige	46
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.	52
5. Administrative konsekvenser for borgerne	53
6. Klimamæssige konsekvenser	53
7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser	53
8. Forholdet til EU-retten	53
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.....	53
10. Sammenfattende skema.....	53

1. Indledning

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Det fremgår bl.a. af aftalen, at aftalepartierne med baggrund i arbejdet i Rørdamudvalget og Retsplejerådet er enige om en række målrettede tiltag, der har til formål at smidiggøre centrale dele af retsplejen i Danmark. De af de målrettede tiltag, som kræver lovændringer, er i Danmark gennemført ved lov nr. 661 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af fleråsaftale for domstolene for 2024-27 m.v.). Med loven blev der desuden gennemført nogle yderligere justeringer af retsplejeloven på baggrund af arbejdet i Rørdam-udvalget og Retsplejerådet.

Det fremgår endvidere af aftalen, at aftalepartierne er enige om, at Justitsministeriet sammen med Naalakkersuisut vil vurdere, om de ændringer, der foretages i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget og anbefalinger fra Retsplejerådet, også er relevante at gennemføre for Grønland med henblik på at frigive ressourcer til nedbringelse af sagsbehandlingstiderne mv. ved domstolene i Grønland.

Justitsministeriet har på den baggrund i dialog med Naalakkersuisut vurderet, om de forenklinger af retsplejen, der som led i fleråsaftalen er gennemført i Danmark, også er relevante at gennemføre for Grønland. Ved lov nr. 109 af 20. februar 2025 er der allerede gennemført lovændringer, som er nødvendige for at gennemføre initiativerne vedrørende Grønland fra aftalen af 22. november 2023. Ændringerne angår understøttelse af en flerårig indsats for at håndtere domstolenes udfordringer med sagsophobning, lange sagsbehandlingstider og efterslæb i forhold til it-understøttelse. Formålet med nærværende lovforslag er at gennemføre yderligere ajourføringer, der vurderes relevante. Hertil er der efter ønske fra myndigheder foreslået en håndfuld andre regelforenklinger. Det drejer sig om § 1, nr. 1, 5, 10, 11 og 15.

Endvidere foreslås der enkelte andre ændringer med henblik på at effektivisere retsplejen, jf. pkt. 2.9 nedenfor.

Derudover foreslås der nogle præciseringer, hvor der har været eller kunne opstå tvivl om lovens forståelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 32 (retsplejelovens § 557).

Videre foreslås der præcisering af beskikkelsesreglerne på baggrund af Rådet for Grønlands Retsvæsens anbefalinger.

Endelig foreslås det at forlænge fristen for omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald fra de nuværende 3 måneder til 4 måneder og at indføre hjemmel til at behandle erstatningskrav, der rejses på grundlag af de almindelige erstatningsregler, hvor forurettede i bestemte sagstyper i tre specificerede tilfælde grundet sagsbehandlingsfejl ved myndighederne ikke har haft fire uger til at klage over påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, efter den enkle procedure i retsplejelovens kapitel 42.

Det bemærkes slutteligt, at når der i lovforslagets bemærkninger henvises til »retsplejeloven«, henvises der til retsplejelov for Grønland, medmindre andet er angivet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Domsmænds medvirken i kriminalsager

2.1.1. Gældende ret

I kriminalsager i 1. instans medvirker som udgangspunkt 2 domsmænd, jf. retsplejelovens § 44.

Domsmænd medvirker ikke i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning eller retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, medmindre retten skønner, at sagen er af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Domsmænd medvirker ikke i kriminalsager, der fremmes som tilståelsessager i medfør af retsplejelovens § 449 a.

Ved ankebehandlingen af en kriminalsag, hvor der deltager 1 dommer, deltager 2 domsmænd, jf. retsplejelovens § 45. Medvirker der 3 dommere, deltager 3 domsmænd.

Domsmand medvirker i de ankesager, hvor der har medvirket domsmænd i 1. instans. Domsmand medvirker endvidere i tilfælde, hvor retsformanden finder det hensigtsmæssigt på grund af sagens karakter.

Domsmand virker med de samme beføjelser som dommere under hovedforhandlingen og de afgørelser, der træffes i forbindelse hermed, jf. retsplejelovens § 43.

Domsmand deltager som udgangspunkt ikke i retsmøder uden for hovedforhandlingen eller i de afgørelser, der i øvrigt træffes under sagen, jf. retsplejelovens § 47. Skal der ske bevisførelse forud for hovedforhandlingen ved den dømmende ret, deltager domsmænd heri. Opstår der uenighed mellem politidirektøren og den dømte om forståelsen af en dom i en kriminalsag, deltager domsmændene i afgørelsen heraf efter retsplejelovens § 595.

Ved afstemninger har hver dommer og domsmand én stemme, jf. retsplejelovens § 106. Ved stemmelighed med hensyn til skyldsspørgsmålet og sanktionsfastsættelsen gælder det for tiltalte gunstigste resultat. Ved stemmelighed med hensyn til andre spørgsmål er retsformandens stemme afgørende.

Som nævnt medvirker der ikke domsmænd, når sagen behandles som en tilståelsessag, jf. retsplejelovens § 449 a.

En sag, hvor domsmænd ellers skulle have medvirket, kan efter denne bestemmelse fremmes som en tilståelsessag, hvis sigtede i et retsmøde afgiver en uforbeholden tilståelse, tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, sigtede og anklageren giver samtykke, retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling, og der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 og 34. En sag, hvor der bliver spørgsmål om idømmelse af en særlig foranstaltning over for psykisk syge kriminelle efter kriminallovens kapitel 33 eller forvaring efter kriminallovens kapitel 34, kan således ikke fremmes som tilståelsessag.

Er sigtede anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal den beskikkede forsvarer have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Er sigtede ikke anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, skal forsvareren have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen fremmes som en tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet har overvejet, om de ændringer med hensyn til lægdommeres medvirken i straffesager, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget, også er relevante at gennemføre for Grønland.

Ændringerne af den danske retsplejelov indbefatter bl.a. ændringer vedrørende nævnings medvirken i straffesager. Justitsministeriet finder, at disse ændringer ikke er relevante for Grønland, da nævninger ikke medvirker i kriminalsager i Grønland.

Endvidere forhøjes grænsen for, hvornår domsmænd medvirker i straffesager, til betinget eller ubetinget fængsel i mere end 30 dage. Justitsministeriet finder, at denne ændring også er relevant for Grønland.

Naalakkersuisut har i den forbindelse oplyst, at forenklingen bør gennemføres i Grønland på den måde, at der fremover skal kunne idømmes enten betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i højst 30 dage uden medvirken af domsmænd.

Henset til det grønlandske sanktionssystem, hvor de foranstaltninger, der er mere indgribende end bøde, også indbefatter dom til tilsyn og dom til samfundstjeneste, hvor der ikke udmåles en potentiel anstaltsanbringelse, indebærer den foreslåede ændring, at kriminalsager, hvori der er nedlagt påstand om advarsel, bøde, dom til tilsyn, dom til samfundstjeneste, dom til anstalt og tilsyn (kombinationsdom) eller betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i højst 30 dage ikke vil skulle behandles under medvirken af domsmænd. Domsmænd vil derfor fremover medvirke i færre sager i Grønland end i Danmark.

Den foreslåede ændring indebærer desuden, at der uden domsmænd vil kunne idømmes en dom til samfundstjeneste på et sådant antal timer, at det

ved overtrædelse af bestemmelsen om samfundstjeneste eller de vilkår, som er fastsat i forbindelse hermed, vil kunne udløse en ubetinget anstaltsanbringelse på mere end 30 dage, uagtet at der efter den foreslåede ændring ikke uden domsmænds medvirken ville kunne idømmes ubetinget anstaltsanbringelse på mere end 30 dage. Tilsvarende vil gøre sig gældende i forhold til domme til tilsyn.

Ændringerne af den danske retsplejelov indbefatter også, at domsmænd fremover alene skal deltage i afgørelsen af skyldspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen.

Justitsministeriet finder, at denne forenkling også er relevant for Grønland.

Det samme gælder ændringerne med hensyn til, at sager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning over for psykisk syge kriminelle, skal behandles uden medvirken af domsmænd, medmindre retten efter en konkret vurdering af sagens betydning for tiltalte bestemmer, at sagen skal afgøres med domsmænd, og at sager, hvor der er spørgsmål om en foranstaltning over for psykisk syge kriminelle, skal kunne behandles som en tilståelsessag, hvis sigtede forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag.

Det foreslås på den baggrund at ændre reglerne om domsmænds medvirken i kriminalsager, sådan at domsmænd alene skal deltage i afgørelsen af skyldspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, samt at der ikke skal medvirke domsmænd i kriminalsager, hvor anklagemyndighedens påstand er, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33, medmindre retten efter en konkret vurdering af sagens betydning for tiltalte bestemmer, at sagen skal afgøres med domsmænd.

Endvidere foreslås det, at kriminalsager, hvor der i øvrigt er spørgsmål om foranstaltninger efter kriminallovens kapitel 33, skal kunne behandles som en tilståelsessag, hvis sigtede forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag. Det foreslås i den forbindelse, at forsvarermedvirken skal være obligatorisk i tilståelsessager, hvor der er spørgsmål om foranstaltninger efter kriminallovens kapitel 33.

Slutteligt foreslås det, at domsmænd efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de er valgt, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlige forhandlinger er påbegyndt inden for dette tidsrum.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1-4, 13, 16-18 (retsplejelovens § 35, § 43, § 44, stk. 2, § 321, stk. 1, nr. 4, og § 449 a, stk. 1, 3 og 4), og bemærkningerne hertil.

2.2. Appelbegrænsninger

2.2.1. Gældende ret

Domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland i en civil sag, kan ankes til Grønlands Landsret af en part, der ved dommen ikke har fået fuldt medhold i sin påstand. Anke kan ske til forandring, ophævelse eller hjemvisning, jf. retsplejelovens § 494.

Beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland i en civil sag, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov, jf. retsplejelovens § 517.

Domme, der er afsagt af en kredsret eller Retten i Grønland i en kriminalsag, kan ankes til Grønlands Landsret af tiltalte eller af anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 534. Tiltalte kan anke til egen fordel, mens anklagemyndigheden kan anke både til fordel og til skade for tiltalte.

Beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland i en kriminalsag, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov, jf. retsplejelovens § 566.

Beslutninger, der i en kriminalsag træffes under hovedforhandlingen eller dens forberedelse, kan ikke kæres, medmindre 1) kære har særlig hjemmel i loven, 2) afgørelsen går ud på, at sagen udsættes, afvises eller hæves, 3) afgørelsen angår tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet derfor, beslaglæggelse, ransagning eller lignende tvangsindgreb, 4) afgørelsen pålægger sagsomkostninger eller rettergangsbøder, 5) afgørelsen er rettet mod nogen, der ikke er part i sagen, 6) afgørelsen ikke har nogen direkte sammenhæng med hovedforhandlingen eller 7) afgørelsen angår et spørgsmål, som er af afgørende betydning for sagens behandling eller har vidtrækkende principiel betydning.

Domme, der er afsagt af Grønlands Landsret, kan som udgangspunkt ikke ankes. Tilsvarende kan beslutninger, der er truffet af Grønlands Landsret, som udgangspunkt ikke kæres. Dette gælder både i civile sager og kriminalsager. Procesbevillingsnævnet kan dog tillade appel til Højesteret, jf. retsplejelovens §§ 515, 526, 564 og 577.

I fogedsager kan afgørelser om tvangsfuldbyrdelse truffet af kredsretterne og Retten i Grønland kæres til Grønlands Landsret i overensstemmelse med reglerne om kære i civile sager, jf. retsplejelovens § 706. Disse regler finder endvidere tilsvarende anvendelse for adgangen til at give tilladelse til at kære afgørelser truffet af Grønlands Landsret.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet har overvejet, om de ændringer med hensyn til appelbegrænsninger, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget, også er relevante at gennemføre for Grønland.

Ændringerne af den danske retsplejelov vedrører appel fra byretten til landsretten og går navnlig ud på at forhøje de gældende beløbsgrænser for appel uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet og at udvide anvendelsesområdet for nogle af de gældende appelbegrænsninger.

Tilsvarende appelbegrænsninger findes ikke i Grønland i dag, og en gennemførelse af de beskrevne initiativer i Grønland ville således ikke som i Danmark være en udvidelse af allerede eksisterende appelbegrænsninger, men ville indebære, at der som noget nyt blev indført appelbegrænsninger i forhold til afgørelser i 1. instans.

Baggrunden for den gældende grønlandske appelordning, hvor afgørelser i 1. instans generelt kan appelleres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, er navnlig, at afgørelser truffet af kredsretten generelt bør kunne appelleres til en juridisk domstol uden særlig tilladelse. Endvidere fandt Den Grønlandske Retsvæsenkommission, at der henset til karakteren af de sager, der blev foreslået henlagt eller henvist til Retten i Grønland, at en ankebegrænsning heller ikke kunne komme på tale i sager, der er behandlet af Retten i Grønland som 1. instans. Der henvises til betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind 2, side 612.

Justitsministeriet finder i lyset heraf, at der ikke bør indføres appelbegrænsninger fra 1. til 2. instans i kriminalsager i Grønland, da de beskrevne hensyn fortsat gør sig gældende.

Justitsministeriet finder endvidere, at der af samme grunde ikke bør indføres appelbegrænsninger i civile sager fra kredsretterne til Grønlands Landsret.

Med hensyn til civile sager, der afgøres af Retten i Grønland i 1. instans, kan hensynet til frit at kunne få sagen behandlet ved en juridisk domstol derimod opfyldes ved behandlingen i 1. instans, da Retten i Grønland er en juridisk domstol.

Endvidere blev der i forhold til det forslag til kompetencefordeling mellem kredsretterne og Retten i Grønland, som på forslag af Den Grønlandske Retsvæsenkommission oprindeligt blev gennemført, og som kommissionen lagde til grund for sine overvejelser om appelbegrænsninger, ved lov nr. 740 af 25. juni 2014 gennemført en væsentlig overførsel af almindelige civile sager fra kredsretterne til Retten i Grønland.

I dag behandler Retten i Grønland således som udgangspunkt alle almindelige civile sager i 1. instans, mens kredsretterne som udgangspunkt behandler bl.a. sager om umyndiggørelse og værgemål, sager om fader- og medmoderskab og ægteskabs- og forældremyndighedssager i 1. instans.

Almindelige civile sager omfatter både enkle og komplicerede sager, sager med og uden principiel betydning eller videregående rækkevidde og sager om små værdier og om store værdier. Retten i Grønland kan dog efter anmodning fra en part henvise en civil retssag til behandling ved Grønlands Landsret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, jf. retsplejelovens § 57 a, stk. 1. Efter Justitsministeriets opfattelse er det med den nuværende kompetencefordeling mellem kredsretterne og Retten i Grønland i civile sager derfor ikke længere tilfældet, at karakteren af de sager, der behandles af Retten i Grønland i 1. instans, taler imod at indføre appelbegrænsninger fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret svarende til appelbegrænsningerne i Danmark fra byretten til landsretten.

Det foreslås på den baggrund for afgørelser i civile sager truffet af Retten i Grønland at indføre samme appelbegrænsninger som i Danmark, jf. dog

nedenfor om samværssager og sager om domstolsprøvelse af kriminalforsorgens afgørelser.

Det foreslås således, at domme i civile sager afsagt af Retten i Grønland fremover kun skal kunne ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis anken angår krav med en økonomisk værdi på højst 50.000 kr. Kravet om anketilladelse vil ikke gælde i ankesager uden økonomisk værdi. Som eksempler kan nævnes sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og sager om prøvelse af adoption uden samtykke. Sager om fader- og medmoderskab og ægteskabs- og forældremyndighedssager, som undtagelsesvis måtte blive afgjort af Retten i Grønland, har heller ikke økonomisk værdi i den foreslåede bestemmelses forstand. Det foreslåede krav om anketilladelse gælder ikke for kredsrettens domme.

Det foreslås endvidere, at beslutninger truffet af Retten i Grønland under hovedforhandlingen af en civil sag eller under dennes forberedelse eller under en isoleret bevisoptagelse fremover kun skal kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det foreslås endvidere, at bestemmelser i domme om sagsomkostninger og andre afgørelser om sagsomkostninger i civile sager, som er truffet af Retten i Grønland, fremover kun skal kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagsomkostningerne er fastsat til mere end 50.000 kr. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, skal afgørelsen herom kun kunne kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr.

Appelbegrænsningen i den danske retsplejelov vedrørende samværssager har sammenhæng med den danske lovgivning om Familieretshuset og familieretten og foreslås derfor ikke indført i Grønland. Hertil kommer, at samværssager som udgangspunkt behandles ved kredsretten i 1. instans, sådan at en appelbegrænsning i forhold til afgørelser truffet af Retten i Grønland under alle omstændigheder sjældent ville kunne blive relevant.

Appelbegrænsningen i den danske retsplejelov vedrørende afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi på højst 50.000 kr., foreslås heller ikke indført i Grønland, da fogedsager om udlæg behandles ved kredsretterne, hvis afgørelser som nævnt bør kunne appelleres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Appelbegrænsningen i den danske straffuldbyrdelseslov vedrørende sager om domstolsprøvelse af kriminalforsorgens afgørelser foreslås heller ikke indført i Grønland. De tilsvarende afgørelser i Grønland behandles som udgangspunkt ved kredsretten, jf. kriminallovens § 248, og hvis en sådan sag måtte blive henvist til Retten i Grønland, jf. retsplejelovens § 56, vil sagens principielle, særlig vanskelige eller særlig indgribende karakter som anført af Den Grønlandske Retsvæsenkommission tale imod at stille krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære Retten i Grønlands afgørelse i sagen.

Det foreslås, at fristen for at ansøge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at appellere Retten i Grønlands afgørelse til Grønlands Landsret skal være 4 uger, både for så vidt angår anke og for så vidt angår kære. Dette er for så vidt angår kære en fravigelse af ordningen i Danmark, hvor ansøgningsfristen for så vidt angår kære er 2 uger. Forslaget om, at fristen skal være 4 uger i Grønland, skyldes de grønlandske forhold. Der henvises i den forbindelse til betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind II, side 615. Det bemærkes herved, at den gældende frist for at ansøge om tilladelse til at kære eller anke en afgørelse eller dom fra Grønlands Landsret til Højesteret er 4 uger, jf. retsplejelovens § 515, stk. 2, 1. pkt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 27-31 (retsplejelovens § 494 a, § 497, stk. 1, §§ 517 a og 517 b og § 519, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.3. Fremme af sagen i tiltaltes fravær

2.3.1. Gældende ret

Tiltalte skal som udgangspunkt være personligt til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 451, 1. pkt.

Retsformanden kan dog, efter at tiltalte har afgivet forklaring, tillade, at tiltalte forlader retten, jf. retsplejelovens § 451, 2. pkt.

Indkaldelse til hovedforhandlingen skal forkyndes for tiltalte med mindst 1 uges varsel, idet retten dog i påtrængende tilfælde kan fastsætte et kortere varsel, hvis det findes foreneligt med hensynet til tiltalte, jf. retsplejelovens § 441, stk. 2 og 3.

Hvis tiltalte udebliver til hovedforhandlingen, kan sagen ikke behandles, hvis tiltalte ikke er behørigt indkaldt. Der kan heller ikke træffes bestemmelse om, at tiltalte skal anholdes, jf. retsplejelovens § 452, stk. 1. Sagen vil derfor i givet fald skulle udsættes med henblik på behørig tilsigelse af tiltalte. Det bemærkes, at retten i praksis ofte på forhånd vil aflyse et retsmøde, hvis tiltalte ikke er behørigt indkaldt.

Hvis tiltalte er behørigt indkaldt og udebliver til hovedforhandlingen uden lovligt forfald, kan retten beslutte, at tiltalte skal anholdes med henblik på fremstilling i retten, jf. retsplejelovens § 452, stk. 1.

I visse tilfælde kan sagen endvidere behandles og eventuelt afgøres i tiltaltes fravær. Det er i alle tilfælde en betingelse, at tiltalte er behørigt indkaldt og ikke har oplyst lovligt forfald.

Det gælder i alle sager, at retten kan bestemme, at der skal ske afhøring af de personer, der er mødt (vidner og eventuelt medtiltalte), hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen, jf. retsplejelovens § 453, stk. 2. Hvis tiltalte har en forsvarer, kan afhøring kun ske, hvis forsvareren er mødt. Disse betingelser vil i praksis normalt være opfyldt, men det beror på rettens skøn, om det samlet set er hensigtsmæssigt at behandle sagen i tiltaltes fravær. Hvis betingelserne for også at afgøre sagen i tiltaltes fravær er opfyldt, jf. herom nedenfor, vil retten formentlig altid anse det for hensigtsmæssigt at behandle sagen. Det samme kan være tilfældet, hvis tiltalte har oplyst at være på vej og forventer at være fremme inden for den tid, der er afsat til hovedforhandlingen. Hvis sagen imidlertid under alle omstændigheder vil skulle udsættes, vil retten i nogle tilfælde anse det for mere hensigtsmæssigt, at de mødte vidner indkaldes igen, fremfor at gennemføre afhøringerne med den virkning, at samme dommer og domsmænd skal have den fortsatte sag.

I fem situationer skal sagen fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden begærer det, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3. Som nævnt er det en forudsætning, at tiltalte er behørigt indkaldt og ikke har oplyst lovligt forfald.

Det gælder for det første, når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 1.

Det gælder for det andet, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 2. Bestemmelsen fortolkes på den måde, at den ved hovedforhandlinger, der varer mere end én dag, ikke omfatter tilfælde, hvor tiltalte er mødt til hovedforhandlingens første dag og uden rettens tilladelse udebliver på en af hovedforhandlingens senere dage.

Det gælder for det tredje, når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 3.

Det gælder for det fjerde, når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning. Det er i dette tilfælde en betingelse, at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 4.

Det gælder for det femte, når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 5.

Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved vedkommende utilregnelige omstændigheder har været forhindret i i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab, jf. retsplejelovens § 592 a. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse.

I sager, hvor der ikke er spørgsmål om anden foranstaltning eller retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan sagen ligeledes afgøres i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 452, stk. 2. I denne situation gælder yderligere, at retten skal behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse, når tiltalte er udeblevet fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald. Det betyder, at der ikke skal føres

bevis for tiltaltes skyld, idet tiltalte anses som skyldig, når denne er udeblevet.

Er tiltalte dømt som udebleven efter retsplejelovens § 452, stk. 2, kan den pågældende anmode om at få sagen genoptaget. Anmodningen skal fremsættes over for den ret, der har afsagt dommen, senest 14 dage efter at domfældte har fået underretning om dommen, jf. retsplejelovens § 452, stk. 3.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet har overvejet, om de ændringer med hensyn til at fremme af sagen i tiltaltes fravær, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget, også er relevante at gennemføre for Grønland.

Ændringerne af den danske retsplejelov indebærer, *at* der bliver mulighed for at idømme op til 1 års fængsel i udeblivelsessager, der fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse, *at* den gældende bestemmelse om tilladelse til at forlade retten udvides til at give mulighed for at tillade, at tiltalte i det hele taget ikke møder under hovedforhandlingen, og *at* der bliver mulighed for, at en sag kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, når sagen strækker sig over flere dage, og tiltalte møder den første dag og derefter udebliver på en senere retsdag.

Der er stor lighed mellem retsplejelovens regler og de hidtil gældende regler i den danske retsplejelov om behandling af straffesager i tiltaltes fravær, og Justitsministeriet finder, at det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre tilsvarende ændringer i Grønland som i Danmark.

Endvidere er der gennemført en ændring af den danske retsplejelov, som giver retten adgang til at behandle en bødesag, som om en udebleven tiltalt har tilstået, også når der er spørgsmål om frakendelse af førerretten. Denne mulighed foreligger allerede i Grønland, jf. retsplejelovens § 452, stk. 2, og der er derfor ikke behov for at ændre noget i Grønland på dette punkt.

På den baggrund foreslås det at ændre reglen om, at en udebleven tiltalt bl.a. kan idømmes anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, sådan at en udebleven tiltalt bl.a. kan idømmes anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder.

Det foreslås endvidere at ændre reglen om, at retsformanden, efter at tiltalte har afgivet forklaring, kan tillade, at tiltalte forlader retten, sådan at

retsformanden efter anmodning fra tiltalte kan tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Endelig foreslås det, at en sag skal kunne gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, når sagen strækker sig over flere dage, og tiltalte møder den første dag og derefter udebliver på en senere retsdag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19-25 (retsplejelovens § 451, § 453, stk. 1, 3 og 4, § 467, stk. 2, nr. 6, § 474, stk. 3, og § 592 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.4. Skriftlige parts- og vidneerklæringer

2.4.1. Gældende ret

Retten kan tillade, at en skriftlig erklæring fra en part eller et vidne anvendes som bevis i en civil sag, hvis det skønnes unødvendigt, at den pågældende afgiver mundtlig forklaring for retten, jf. retsplejelovens § 183. Før retten træffer afgørelse efter 1. pkt., skal modparten have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at øge brugen af skriftlige parts- og vidneerklæringer i Danmark.

Justitsministeriet har overvejet, om den aftalte øgede brug af skriftlige parts- og vidneerklæringer, som bygger på en anbefaling fra Retsplejerådet, også er relevant for Grønland.

Retsplejerådet anbefaler, at skriftlige parts- og vidneerklæringer anvendes i videre omfang end nu. Det er rådets klare indtryk, at skriftlige erklæringer uden retsplejemæssige betænkeligheder kunne bruges en del mere, end det nu sker i praksis. Det må efter rådets opfattelse antages, at der er et uudnyttet potentiale for at spare tid under hovedforhandlingen og for at skære sagen til og dermed begrænse tidsforbruget og sagsomkostningerne.

Justitsministeriet finder, at disse hensyn også gør sig gældende i Grønland.

Retsplejerådet har ikke foreslået ændringer af den danske retsplejelovs regler om skriftlige parts- og vidneerklæringer, men har anbefalet, at skriftlige parts- og vidneerklæringer anvendes i videre omfang end nu inden for rammerne af de gældende regler.

Det forudsættes på denne baggrund med lovforslaget, at såvel parterne og deres rettergangsfuldmægtige som retten fremover har større opmærksomhed end i dag på, om en skriftlig parts- eller vidneerklæring vil kunne spare tid eller omkostninger i sagen.

2.5. Fogedsager

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Fogedmyndigheden fuldbyrder pengekrav ved at foretage udlæg i skyldnerens aktiver. I 1976 indførte man en såkaldt fredningsregel i Danmark, som i en periode ”freder” skyldneren fra fordringshaverens udlægsbegæring. En tilsvarende regel blev lovfæstet i Grønland i 2010, jf. retsplejelovens § 603, men blev allerede forud herfor praktiseret uden en udtrykkelig lovregel herom, jf. betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind 2, side 642. Reglen går ud på, at en kreditor, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sit pengekrav, først på ny kan anmode om udlægsforretning, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning. Fogeden kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, hvis fogeden er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Fredningsreglen gælder dog ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, hvori udlæg kan foretages, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som gør det rimeligt at afholde udlægsforretning, jf. retsplejelovens § 603, stk. 2.

Fredningsreglen blev i Danmark indført efter anbefaling fra et udvalg, der havde til opgave at foretage en undersøgelse af reglerne om udlæg og udpantning mv. Af betænkningen fremgår, at udvalget fandt det uheldigt, at en fordringshaver med korte mellemrum kunne tvinge skyldneren til at møde, selv om dennes økonomiske situation var uforandret, og skyldneren stadig ikke kunne påvise flere aktiver som genstand for udlæg, jf. betænkning nr. 634/1971 side 64. Udvalget henviste til, at hvert møde i fogedretten bevirkede, at de omkostninger, som pålægges skyldneren, blev forøget, og at skyldneren ofte ville miste arbejdsfortjeneste ved at skulle møde i fogedretten. Udvalget anførte endvidere, at 6 måneder skønnedes at være et passende tidsrum at afvente, om skyldneren havde erhvervet nye aktiver, hvori udlæg kan gøres.

2.5.1.2. Fogeden underretter som udgangspunkt så vidt muligt skyldneren om tid og sted for fogedforretningen og kan desuden pålægge skyldneren at møde personligt til forretningen, jf. retsplejelovens § 604. Dette skal bl.a. sikre skyldnerens ret til at påvise de aktiver, der skal foretages udlæg i, jf. retsplejelovens § 607, stk. 2. Forretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes, jf. retsplejelovens § 605, stk. 1, 1. pkt., men fogedretten kan også vælge at udsætte forretningen, hvis det findes ønskeligt, at skyldneren er til stede, jf. retsplejelovens § 605, stk. 3. Hvis skyldneren er tilsagt til forretningen og ikke har lovligt forfald, kan fogeden også bestemme, at politiet skal hente skyldneren, jf. retsplejelovens § 604, stk. 4, jf. § 150, stk. 1, nr. 2. En skyldner kan under en udlægsforretning lade sig repræsentere af en rettergangsfuldmægtig, jf. retsplejelovens § 197, men har pligt til at møde personligt, hvis fogeden har bestemt det.

I Danmark kan der på fogedrettens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse foretages udlæg i fast ejendom i henhold til pantebrev eller for krav med lovbestemt pant i ejendommen, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 2. pkt. Endvidere kan der på rettens kontor foretages udlæg i beslaglagt gods, der er i politiets besiddelse, for krav, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 3. pkt. For øvrige situationer, herunder udlæg i fast ejendom, uden at det er i henhold til pant i ejendommen, biler og skibe, kan udlæg ikke foretages på rettens kontor, uden at skyldneren eller dennes repræsentant er mødt. I givet fald fremstilles skyldneren ved politiet, eller der sker udkørende fogedforretning. Populært kan det siges, at udlæg i Danmark kun kan foretages, hvis man enten har skyldneren, er på dennes bopæl, har den genstand, man ønsker at foretage udlæg i, eller foretager udlæg i fast ejendom i henhold til pant i ejendommen.

Den Grønlandske Retsvæsenkommission fandt, at det i en række tilfælde forekom unødigt formalistisk og fordyrende at insistere på at have enten ”personen eller genstanden” ved hånden, jf. betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind 2, side 644. Kommissionen foreslog derfor, at udlæg skal kunne foretages på kontoret uden skyldnerens tilstedeværelse, når der foreligger tilstrækkelige oplysninger om aktiver, som må antages at tilhøre skyldner og kunne gøres til genstand for udlæg for dennes gæld. I Grønland gælder således i modsætning til i Danmark, at udlæg kan foretages på fogedens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse, hvis

genstanden for udlæg kan fastlægges med tilstrækkelig sikkerhed, jf. retsplejelovens § 605, stk. 1, 2. pkt.

2.5.1.3. Fogeden har endvidere til opgave at foretage umiddelbare fogedforretninger – dvs. uden at der foreligger et sædvanligt tvangsfuldbyrdesgrundlag såsom en dom – vedrørende besiddelseskrav til fast ejendom eller rørligt gods, jf. retsplejelovens § 632. En umiddelbar fogedforretning kan f.eks. angå udsættelse af en lejer, der er blevet opsagt i lejemålet.

Det er en betingelse for, at et besiddelseskrav kan fuldbyrdes ved en umiddelbar fogedforretning, at den berettigede over for fogeden kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede. De umiddelbare fogedforretninger er således en undtagelse fra det normale processystem, idet reglerne giver fogeden kompetence til at foretage fuldbyrdelse af besiddelseskrav vedrørende fast ejendom eller ting, uden at der foreligger et sædvanligt tvangsfuldbyrdesgrundlag.

Det er politiet, der er fogedmyndighed i umiddelbare fogedforretninger, jf. retsplejelovens § 597.

Fremsættes der indsigelser som ikke umiddelbart kan afvises, mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og indbringer sagen for kredsretten, jf. retsplejeloven § 609, stk. 1, 1. pkt. Sagen behandles efter reglerne om civile sager, medmindre kredsretten beslutter at behandle fogedsagen efter reglerne [i afsnit VIII] om tvangsfuldbyrdelse.

2.5.1.4. Arrest er et foreløbigt retsmiddel, som anvendes til sikring af fyldestgørelse af pengekrav, hvor fogeden fratager skyldner retten til at disponere over de arresterede midler eller genstande. Arrest kan f.eks. være relevant ved inddrivelse af krav, hvor der er en mistanke om, at skyldners aktiver er ved at blive solgt eller overdraget til tredjemand.

Fogeden kan foretage arrest til sikkerhed for pengekrav, når der ikke kan foretages udlæg for kravet, og det må antages, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet, jf. retsplejelovens § 678. Der er ikke et tvangsfuldbyrdesgrundlag for kravet (hvis der var, ville der kunne foretages udlæg), og kreditor skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om det krav, der er gjort arrest for, medmindre skyldneren

under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning, jf. retsplejelovens § 683, stk. 1.

I anmodningen om arrest skal kreditor bl.a. angive, hvordan sagen ønskes behandlet, herunder om det skal ske ved møde på rettens kontor eller som udkørende fogedforretning, og om skyldner skal underrettes om forretningen. Omstændighederne, som begrundet en arrest, taler ofte for, at skyldneren ikke underrettes om forretningen.

Med hensyn til sagens behandling finder reglerne om tvangsfuldbyrdelse tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af sagernes forskellighed, jf. retsplejelovens § 681, stk. 2. I Grønland gælder således i modsætning til i Danmark, at arrest kan foretages på fogedens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse, hvis genstanden for udlæg kan fastlægges med tilstrækkelig sikkerhed, jf. pkt. 2.5.1.2 ovenfor.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet har overvejet, om de ændringer med hensyn til fogedsager, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget, også er relevante at gennemføre for Grønland.

Ændringerne vedrørende fogedsager i den danske retsplejelov går ud på dels at forlænge insolvente skyldneres fredningsperiode fra 6 måneder til 1 år, dels at udvide mulighederne for på rettens kontor at træffe afgørelse i fogedsager uden skyldnerens tilstedeværelse.

Efter Justitsministeriets opfattelse gør de samme hensyn sig gældende med hensyn til fredningsperiodens længde i Grønland som i Danmark, og det foreslås på den baggrund at forlænge fredningsperioden i Grønland fra 6 måneder til 1 år.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 34 (retsplejelovens § 603, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

For så vidt angår muligheden for at træffe afgørelse på fogedens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse, er der i dag en videre adgang hertil i Grønland end i Danmark. De udvidelser af adgangen til at træffe afgørelse på fogedrettens kontor uden skyldnerens tilstedeværelse, der gennemføres i den

danske retsplejelov, er på den baggrund ikke relevante for Grønlands vedkommende, da en tilsvarende adgang allerede eksisterer i Grønland.

2.6. Tilståelse som formildende omstændighed

2.6.1. Gældende ret

En tilståelsessag kan afgøres af kredsretten på grundlag af tiltaltes tilståelse uden en hovedforhandling med bevisførelse, jf. retsplejelovens § 449 a. Sagen kan afgøres af kredsdommeren uden medvirken af domsmænd, forudsat bl.a. at sigtede samtykker og afgiver en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes af de i øvrigt foreliggende oplysninger.

Som forhold, der kan begrunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning, regnes bl.a., at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuld tilståelse, jf. kriminallovens § 123, nr. 8.

En tilsvarende bestemmelse fandtes i kriminalloven af 1954 § 88, nr. 8, der på sin side svarerede til en regel i den danske straffelov af 1930 om formildende omstændigheder. En tilsvarende bestemmelse fandtes allerede i den danske straffelov af 1866 om den, der ”frivillig har angivet sig selv som skyldig eller medskyldig i en Forbrydelse og desangaaende afgivet fuldstændig Forklaring”.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Aftalepartierne er enige om at lovfæste, at det ved strafudmålingen i Danmark i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at tiltalte har aflagt tilståelse, selv om tiltalte ikke har angivet sig selv, og selv om tilståelsen ikke er fuldstændig.

Justitsministeriet finder, at det på den baggrund tilsvarende bør lovfæstes, at det i Grønland skal regnes som et forhold, der kan begrunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning, at gerningsmanden har aflagt tilståelse, selv om gerningsmanden ikke har angivet sig selv, og selv om tilståelsen ikke er fuldstændig.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1 (kriminallovens § 123, nr. 8), og bemærkningerne hertil.

2.7. Affattelsen af domme

2.7.1. Gældende ret

Domme skal altid begrundes, og beslutninger skal begrundes i de tilfælde, hvor det er særligt bestemt, jf. retsplejelovens § 107, stk. 2.

Stadfæstelse af en indanket dom kan ske enten i henhold til de grunde, der er anført i den indankede dom, eller i henhold til en ny begrundelse, jf. retsplejelovens § 108, stk. 1.

Domme i civile sager skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer, samt de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse, jf. retsplejelovens § 238, stk. 1.

I domme, der afsiges i 1. instans, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen, jf. retsplejelovens § 238, stk. 2. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at den ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Ankes en dom, der er affattet efter § 238, stk. 2, skal retten give en supplerende redegørelse for sagen, jf. retsplejelovens § 238, stk. 3. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt, efter at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en genpart af redegørelsen til parterne.

Retsplejelovens § 238 er formuleret på samme måde som den tidligere gældende regel i den danske retsplejelovs § 366 a, som i 2004 blev videreført med visse ændringer som en mere generel regel i den danske retsplejelovs § 218 a.

Muligheden for i Danmark at begrænse sagsfremstillingen i byretsdomme i civile retssager blev indført i 1984. Det fremgår af forarbejderne, at baggrunden var, at dommene dengang efter den gennem flere år udviklede tradition som regel var meget fyldige og ud over begrundelsen for resultatet (domspræmisserne) indeholdt en fuldstændig fremstilling af sagens faktiske omstændigheder, herunder af bevisførelsen (partsforklaringer, vidneforklaringer, syns- og skønserklæringer mv.). Arbejdet med udfærdigelse af domme i civile retssager var som følge heraf meget tidskrævende og

udgjorde efterhånden med det stigende sagsantal en betydelig belastning af domstolene, jf. Folketingstidende 1983-84, tillæg A, spalte 1615.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at ordningen indebærer, at det normalt vil være tilstrækkeligt i dommen alene at medtage parternes påstande, en kort gengivelse af deres anbringender, domsbegrundelse og domskonklusion, og at det således ikke er nødvendigt at gengive bevisførelsen under sagen (parts- og vidneforklaringer, dokumenter mv.). Om dommen bør affattes i kort form eller på traditionel vis med en fuldstændig sagsfremstilling, skal ifølge forarbejderne afgøres af retten på grundlag af en vurdering af den enkelte sag, og retten skal ved afgørelsen heraf tage hensyn til tilkendegivelser fra parterne.

I praksis indeholder danske byretsdomme i almindelige civile sager i dag som oftest en begrænset sagsfremstilling, som ikke gengiver de afgivne forklaringer og ikke eller kun i begrænset omfang gengiver sagens dokumenter. Hvis der er en forventning om, at dommen vil blive anket, gengiver dommen ofte de afgivne forklaringer, idet der i tilfælde af anke ellers skal udarbejdes en supplerende redegørelse, som gengiver de afgivne forklaringer.

Den supplerende redegørelse, hvis dommen ankes, skulle ifølge forarbejderne navnlig indeholde en gengivelse af de under sagen afgivne parts- og vidneforklaringer, hvorimod det normalt ikke ville være nødvendigt at referere sagens dokumenter, jf. betænkning nr. 994/1983 side 148. Om parternes procedure, i det omfang den ikke er med i dommen, burde gengives i den supplerende redegørelse, måtte afhænge af sagens karakter.

I praksis indeholder en supplerende redegørelse efter den danske retsplejelovs § 218 a, stk. 4, alene en gengivelse af de afgivne forklaringer.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet har overvejet, om de ændringer med hensyn til affattelsen af domme, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget, også er relevante at gennemføre for Grønland.

Ændringerne vedrørende affattelsen af domme i den danske retsplejelov går ud på at ændre den gældende generelle regel om affattelsen af domme, sådan at kravet om, at dommen skal indeholde ”en fremstilling af sagen, herunder

i fornødent omfang en gengivelse af de afgivne forklaringer,” ændres til, at dommen skal indeholde ”en kort fremstilling af sagen”.

Ændringerne indebærer, at det fremover generelt vil være tilstrækkeligt, at dommen indeholder en kort fremstilling af sagen, og at det ikke vil være et krav, at dommen gengiver de afgivne forklaringer.

Domme vil med disse ændringer ligesom i dag skulle give en fyldestgørende og forståelig begrundelse for dommens resultat, jf. kravet om at ”angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse”, der ikke ændres.

Ankes dommen, vil mundtlige forklaringer, som ikke allerede er gengivet i referatform i retsbogen eller dommen, med ændringerne ligesom i dag skulle gengives i referatform i retsbogen til brug for ankesagens behandling.

Den gældende regel i retsplejelovens § 238 om affattelsen af domme svarer som nævnt til en tidligere gældende regel i den danske retsplejelov. I modsætning til den gældende regel i den danske retsplejelov, som Rørdamudvalgets overvejelser vedrører, angår retsplejelovens § 238 desuden alene civile sager.

Justitsministeriet finder imidlertid, at det uanset disse forskelle vil være relevant at gennemføre tilsvarende ændringer i Grønland som i Danmark, da dette også i Grønland må antages at kunne forenkle retsplejen på en hensigtsmæssig måde.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 238 på samme måde som reglen i den danske retsplejelov om affattelsen af domme ændres i lyset af Rørdamudvalgets overvejelser, for så vidt angår civile sager. Bestemmelsen vil desuden omfatte særlige civile sager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9 (retsplejelovens § 238), og bemærkningerne hertil.

2.8. Parts- og vidneforklaringer via video- og telefonforbindelse

2.8.1. Gældende ret

Enhver har pligt til at afgive forklaring som vidne i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl, jf. retsplejelovens § 141, stk. 1.

Retten kan pålægge en person, der har bopæl uden for retskredsen, at møde som vidne, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe eller omkostninger, eller hvis det skønnes, at vidnets forklaring er af en sådan betydning for sagens afgørelse, og at sagen er af en sådan betydning, at det er rimeligt at pålægge vidnet at møde, jf. retsplejelovens § 141, stk. 2.

Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt, herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor, jf. retsplejelovens § 141, stk. 3.

Det fremgår af forarbejderne, at begrundelsen for denne mulighed er dels at spare vidner for at rejse til en fjerntliggende ret, dels at gennemføre afhøringer, som måske ellers ikke kunne finde sted eller i hvert fald kun som en afhøring ved en anden ret end den dømmende ret, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 1407.

Det fremgår supplerende af forarbejderne til en lovændring i 2022, der indsatte ordene ”herunder hvis særlige hensyn til vidnet taler derfor” i § 141, stk. 3, at princippet om bevisumiddelbarhed tilsagde, at det fortsat bør være udgangspunktet, at vidner møder i retten og afgiver forklaring umiddelbart for den dømmende ret under hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 126 som fremsat, side 56 og 95.

Det forudsattes i forlængelse heraf, at retten ved afgørelsen af, om vidneforklaring kan afgives ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, fortsat foretager en konkret afvejning mellem fordelene ved denne afhøringsform over for ulempen ved, at vidnet ikke møder umiddelbart for den dømmende ret.

I den forbindelse skulle der bl.a. lægges vægt på hensynet til vidnets tryghed, og det skulle indgå i vurderingen, om anvendelse af fjernkommunikation med billede kan begrænse risikoen for, at vidnet vil afholde sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for repressalier.

Herudover ville det som hidtil tale for, at fjernkommunikation er hensigtsmæssig, hvis vidnet har langt til den dømmende ret, mens det vil tale væsentligt imod anvendelse af fjernkommunikation, hvis der er tale om et centralt vidne.

Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation uden billede, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at forklaringen afgives i retten eller ved hjælp af fjernkommunikation med billede, og afgivelse af forklaring via fjernkommunikation uden billede findes forsvarlig, jf. retsplejelovens § 141, stk. 4.

Det fremgår af forarbejderne, at hvis der er tale om en afgørende forklaring for sagen, vil telefonisk afhøring ikke kunne anvendes i kriminalsager og i civile sager kun med parternes samtykke. Telefoniske afhøringer vil have undtagelsens karakter, og hvis en indsigelse mod en telefonisk afhøring er rimeligt begrundet, bør retten ikke give tilladelse hertil. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 1407.

Kan vidnet ikke afgive forklaring i medfør af § 141, stk. 2-4, indkaldes vidnet til at afgive forklaring for kredsretten i den retskreds, hvor den pågældende har bopæl, jf. retsplejelovens § 141, stk. 5. Efter anmodning fra vidnet kan vidneforklaringen i stedet afgives for en anden kredsret. Afhøringen foretages af kredsdommeren uden medvirken af domsmænd. Der skal gives parterne underretning om tid og sted for afhøringen. Efter at afhøringen er gennemført, sendes der en udskrift af retsbogen om afhøringen til den ret, der har anmodet om afhøringen.

Retsplejelovens § 141 gælder for syns- og skønsmand med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed, jf. retsplejelovens § 171.

Retten kan tillade, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager i hovedforhandlingen via fjernkommunikation, hvis sådan deltagelse af særlige grunde er hensigtsmæssig, jf. retsplejelovens § 239.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at selv om parterne bør være til stede samtidig under en hovedforhandling, vil der være en række tilfælde, hvor det af praktiske grunde er uhensigtsmæssigt, når sagens betydning ses i forhold til de omkostninger og ulemper, der er forbundet med at rejse over længere strækninger, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 1429. Det vil navnlig i de mindre sager være hensigtsmæssigt, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager på anden måde, men også i større sager vil lange rejser kunne medføre, at der vælges at gøre brug af tekniske hjælpemidler til kommunikation.

Retten kan bestemme, at sigtede skal deltage i et retsmøde med henblik på afgørelse af sagen som en tilståelsessag, eller at tiltalte skal deltage i hovedforhandlingen, ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis sigtedes eller tiltaltes personlige tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig, jf. retsplejelovens § 449 a, stk. 8, og § 466. Er det ikke muligt at foretage afhøring af sigtede eller tiltalte ved hjælp af fjernkommunikation med billede, kan retten under samme betingelser bestemme, at sigtede eller tiltalte i stedet skal indkaldes til afhøring på det sted, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

Retsplejeloven indeholder ikke udtrykkelige regler om anvendelse af fjernkommunikation i fogedsager, men i praksis anvender kredsretterne i vidt omfang fjernkommunikation ved fogedmøder med skyldnere, der har bopæl på et bidingsted. Skyldneren indkaldes til retslokalet på bidingstedet, mens fogedsagsbehandleren befinder sig på kredsrettens hovedtingsted. I de tilfælde, hvor fogeden har skønnet, at kreditor – ofte repræsenteret af en advokat eller anden rettergangsfuldmægtig – bør medvirke, deltager kreditors rettergangsfuldmægtig typisk via telefon.

Retsplejelovens § 163 fastsætter regler om gennemførelse af forklaringer for retten ved anvendelse af fjernkommunikation med billede.

Bestemmelsen gælder direkte for vidneforklaringer, men gælder også for forklaringer afgivet af parter, herunder sigtede/tiltalte i en kriminalsag, og syns- og skønsmænd, jf. retsplejelovens § 171, § 196, stk. 5, § 357, stk. 2, § 365, stk. 2, § 377, § 449 a, stk. 8, og § 466, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 163, stk. 1-4, at den, der skal afgive forklaring, skal indkaldes til at møde for 1) en ret, 2) en offentlig myndighed, som Domstolsstyrelsen har bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed for fjernkommunikation med billede i retssager, eller 3) en fysisk eller juridisk person, som Domstolsstyrelsen har autoriseret til at stille kommunikationsmidler til rådighed for fjernkommunikation med billede i retssager.

Det følger af retsplejelovens § 163, stk. 5, at retten kan tillade, at et vidne, som befinder sig i udlandet, afgiver forklaring via fjernkommunikation med billede, hvis forklaringen skønnes at kunne afgives under lige så betryggende former som en forklaring, der som anført afgives for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet har overvejet, om den ændring med hensyn til parts- og vidneforklaringer via videoforbindelse, der er foretaget i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af en anbefaling fra Retsplejerådet, også er relevant at gennemføre for Grønland.

Ændringen i den danske retsplejelov går ud på at give retten mulighed for, når parterne er enige om det, at tillade, at en part eller et vidne i en civil sag afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede uden at møde for en ret eller et andet godkendt sted.

Justitsministeriet finder, at det vil være relevant at gennemføre en tilsvarende ændring i Grønland, da dette også i Grønland vil kunne forenkle retsplejen på en hensigtsmæssig måde.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens regler om fremgangsmåden for parts- og vidneforklaringer, der gennemføres via en videoforbindelse, på samme måde, som de tilsvarende regler i den danske retsplejelov ændres.

Der foreslås ingen ændringer med hensyn til fremgangsmåden ved fjernkommunikation med billede i kriminalsager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 (retsplejelovens § 163, stk. 6), og bemærkningerne hertil.

2.9. Andre forenklinger

2.9.1. Gældende ret

2.9.1.1. Anklagemyndigheden er med reglerne i retsplejelovens kapitel 31 tillagt visse skønsmæssige beføjelser til helt eller delvis at opgive påtale eller frafalde tiltale i kriminalsager. Ved opgivelse af påtale undlades tiltale for et kriminelt forhold, fordi anklagemyndigheden ikke mener, at der er tilstrækkeligt bevis til, at den sigtede kan blive dømt.

Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives, hvis 1) sigtelsen har vist sig grundløs, 2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt, jf. retsplejelovens § 312.

Det følger af retsplejelovens § 314, stk. 1 og 2, at ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes den sigtede, den forurettede eller, hvis den forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2.

En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312 eller 313 kan omgøres af den overordnede anklagemyndighed. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt, jf. § 315, stk. 1.

2.9.1.2. Retsplejelovens § 364 angår frist for tilbageholdelse m.v. og fristforlængelse. Det følger af § 364, at bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede i Grønland, fastsætter retten i beslutningen en frist for tilbageholdelsens eller forholdsreglens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger, jf. stk. 1. Retten kan forlænge fristen, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved en beslutning, der skal begrundes, medmindre sigtede erklærer sig indforstået med forlængelsen, jf. stk. 2. Fremstilling af en sigtet, der er tilbageholdt eller undergivet anden frihedsberøvende forholdsregel, kan dog undlades, når vedkommende giver afkald derpå eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, jf. stk. 3.

2.9.1.3. Den Særlige Klageret behandler og påkender bl.a. anmodninger om genoptagelse af en pådømt kriminalsag, jf. retsplejelovens § 585.

Retsplejelovens § 583, stk. 1, indeholder regler om genoptagelse af en pådømt kriminalsag efter anmodning fra domfældte eller anklagemyndigheden, når

- der tilvejebringes nye oplysninger, som må antages at kunne have medført frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mindre indgribende foranstaltning, hvis de havde foreligget under sagen (nr. 1),
- et vidne eller en syns- eller skønsmand har afgivet falsk forklaring eller erklæring under sagen, falske eller forfalskede dokumenter har været benyttet under sagen, eller tiltalte eller personer, der i medfør af offentlig tjeneste

eller hverv har medvirket ved sagens behandling, har udvist et kriminelt forhold med det formål at påvirke sagens udfald, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette kan have medvirket til domfældelsen (nr. 2).

- der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, der gør det overvejende sandsynligt, at beviserne for tiltaltes skyld ikke har været rigtigt bedømt (nr. 3).

Det fremgår af retsplejelovens § 585, stk. 1, at spørgsmålet om genoptagelse afgøres af Den Særlige Klageret, jf. § 1 a i den danske retsplejelov.

Anmodning om genoptagelse sker ved en skriftlig ansøgning, der indgives til Grønlands Landsret, jf. § 585, stk. 2. Landsdommeren afgiver en udtalelse om anmodningen og videresender ansøgningen til Den Særlige Klageret. Ansøgningen kan også indgives direkte til Den Særlige Klageret, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen.

Ansøgningen skal angive den dom, der ønskes genoptaget, og de omstændigheder, som anmodningen støttes på, samt de beviser, som menes at burde medføre et andet udfald af sagen, jf. § 585, stk. 3.

Domfældte og de personer, der kan anmode om genoptagelse efter § 583, stk. 2, har efter anmodning ret til at få bistand til at udarbejde ansøgningen hos en hvilken som helst ret i landet eller hos politiet eller en kommunefoged, jf. § 585, stk. 4.

Den Særlige Klageret kan beslutte straks at afvise en anmodning om genoptagelse, når der ikke i ansøgningen er angivet en grund, som efter loven kan medføre genoptagelse, eller de påberåbte omstændigheder eller beviser er åbenbart betydningsløse, jf. § 588, nr. 2 og 3.

Når genoptagelse ikke straks afvises efter § 588, underretter Den Særlige Klageret modparten om anmodningen, ligesom modparten i nødvendigt omfang gives lejlighed til at udtale sig skriftligt eller mundtligt, jf. retsplejelovens § 589, stk. 1.

Den Særlige Klageret afgør ved en beslutning, der skal begrundes, om en anmodning om genoptagelse skal tages til følge, jf. retsplejelovens § 590. Tages anmodningen til følge, går beslutningen ud på, at en ny hovedforhandling skal finde sted. Er domfældte død, skal Den Særlige Klageret uden

ny hovedforhandling enten forkaste anmodningen om genoptagelse eller afsige dom, hvorved den omhandlede dom ophæves.

Den Særlige Klagerets sekretariatsopgaver udføres af Højesteret, jf. § 1 a, stk. 5, i den danske retsplejelov.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.9.2.1. Retsplejelovens § 312 angår påtaleopgivelse. På baggrund af forslag fra Rigsadvokaten finder Justitsministeriet, at der bør skabes hjemmel for anklagemyndigheden til i videre omfang at kunne påtaleopgive forhold i tilfælde, hvor kriminallovens §§ 6 (om retsforfølgning af person, der i andet land er pålagt sanktion for samme handling) eller 124 (om person, som allerede er dømt, og som findes skyldig i en lovovertrædelse begået før dommen) ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig. Det foreslås at udvide anklagemyndighedens muligheder for at kunne anvende påtaleopgivelse af ressourcemæssige grunde, når der ikke kan forventes idømt, eller kun kan forventes idømt en ubetydelig, foranstaltning.

Forslaget skal medvirke til at effektivisere kriminalsagsbehandlingen, idet navnlig større sager ikke i samme omfang vil skulle kompliceres af adskillige mindre lovovertrædelser, der ikke har betydning for udmålingen, og hvor en domfældelse for forholdene heller ikke i øvrigt skønnes at have væsentlig betydning.

Det foreslåede svarer til den danske retsplejelovs § 721, stk. 1, nr. 3.

2.9.2.2. Det foreslås på baggrund af forslag fra Rigsadvokaten at udvide muligheden for forlængelse af tilbageholdelse eller af forholdsregler, der træder i stedet herfor, når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen.

Den foreslåede regel svarer til den danske retsplejelovs § 767, stk. 2.

2.9.2.3. Anmodninger fra en domfældt om genoptagelse af en straffesag skal indgives på en blanket, som udfærdiges af Domstolsstyrelsen, jf. den danske retsplejelov § 148 a, stk. 4 og 9.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelserne, at baggrunden for forslaget er, at Højesteret har foreslået, at domfældtes anmodninger om genoptagelse af straffesager skal indgives på en blanket, jf. Folketingstidende

2023-24, tillæg A, L 115 som fremsat, side 45. Højesteret har henvist til, at Den Særlige Klageret modtager disse anmodninger direkte fra den part, der ønsker sagen behandlet af Den Særlige Klageret. Højesteret har anført, at en meget stor del af henvendelserne i dag ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger til at kunne danne grundlag for en sagsbehandling, og at en stor del af henvendelserne indeholder mange oplysninger, der ikke er relevante for sagsbehandlingen. Højesteret har i forlængelse heraf anført, at det vil være en effektivisering af Den Særlige Klagerets sagsbehandling at få etableret en obligatorisk blanketløsning, der sikrer, at Den Særlige Klageret fra start modtager alle de nødvendige oplysninger i en samlet og enkel form. Den materielle sagsbehandling kan derved straks begynde og sagen sendes i høring eller fordeles til en juridisk sagsbehandler.

Justitsministeriet finder, at der af samme grunde bør indføres en tilsvarende ordning for Grønland, sådan at domfældtes anmodning til Den Særlige Klageret om genoptagelse af en pådømt kriminalsag skal indgives på en blanket, som udfærdiges af Domstolsstyrelsen.

Justitsministeriet bemærker, at domfældte vil kunne få bistand til at udfylde blanketten hos enhver ret i Grønland eller hos politiet eller en kommunefoged, jf. retsplejelovens § 585, stk. 4, der ikke foreslås ændret.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 31 (retsplejelovens § 585, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

2.10. Beskikkelse af forsvarer ved kredsretterne

2.10.1. Gældende ret

Den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til selv at vælge en mødeberettiget forsvarer eller til at få en sådan beskikket af retten efter reglerne herom i retsplejeloven, jf. retsplejeloven § 320.

Retten er i henhold til retsplejelovens §§ 321 og 321 a forpligtet til i en række tilfælde at beskikke en forsvarer. Retten skal således eksempelvis beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og der fremsættes anmodning om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, eller om opretholdelse af anholdelsen, jf. § 321, stk. 1, nr. 1, eller tiltale er rejst i en sag, hvor det, hvis tiltalte findes skyldig, må forventes, at der vil blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. § 321, stk. 1, nr. 2, og inden en videoafhøring efter

§ 340 a eller § 155, stk. 3, jf. § 321 a. Herudover kan der også efter en konkret vurdering beskikkes en forsvarer, jf. retsplejelovens § 321, stk. 2.

I den grønlandske kriminalretspleje findes der to typer af forsvarere – autoriserede forsvarere og advokater. Der er antaget et antal beneficerede advokater til at påtage sig beskikkelse i bl.a. kriminalsager, jf. retsplejelovens § 83. Hovedreglen er, at der ved kredsretterne beskikkes en autoriseret forsvarer, jf. § 322, stk. 1. I reglen vil den beskikkede forsvarer ved kredsretten således være en lægperson, der har gennemgået den særlige forsvareruddannelse. Jurister, der ikke er advokater, men har autorisation som forsvarer, kan dog beskikkes på lige fod med de autoriserede forsvarere i øvrigt. Beskikkelsesordningen ved de enkelte retskredse administreres på en sådan måde, at der sikres en hensigtsmæssig fordeling af sagerne imellem de stedlige forsvarere. Kredsdommeren kan dog under hensyntagen til bl.a. den sigtedes ønsker og de enkelte forsvareres særlige kvalifikationer beskikke en anden autoriseret forsvarer end den, som står for tur efter den sædvanlige fordeling.

Som undtagelse hertil fremgår det af § 322, stk. 2, at retten i sager af ganske særlig alvorlig karakter beskikker en advokat som forsvarer, hvis hensynet til forsvaret gør det påkrævet. Det skal i den forbindelse for det *første* afgøres, hvorvidt den konkrete sag må anses som ganske særlig alvorlig. Det vil ifølge forarbejderne til bestemmelsen typisk være tilfældet ved sigtelser for bl.a. manddrab eller særlig grove tilfælde af vold eller voldtægt. Bestemmelsen er dog ikke afgrænset til bestemte typer af forbrydelser. I praksis forventes det ud over de nævnte typiske sager især at være forbrydelser af personfarlig karakter som bl.a. frihedsberøvelse, ulovlig tvang, røveri og brandstiftelse, der vil kunne opfylde kriteriet. Som et andet eksempel kan nævnes meget omfattende overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling) L 34 som fremsat, side 1449.

For det *andet* skal det afgøres, om hensynet til forsvaret gør det påkrævet, at der beskikkes en advokat som forsvarer. Kredsretten skal således foretage en konkret vurdering af, hvorvidt sagen på baggrund af dens alvor rummer sådanne problemstillinger, at sigtede bør have en advokat som forsvarer. Har sigtede afgivet en tilståelse, som forekommer bestyrket ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, vil det i henhold til forarbejderne ofte ikke være påkrævet at beskikke en advokat som forsvarer, selv om der er tale om en ganske særligt alvorlig sag om f.eks. manddrab. På den anden side kan også

tilståelsessager være så komplekse, at forsvareren bør være advokat. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tvivl om rækkevidden af sigtedes erkendelse, hvis der er spørgsmål om tilbagetræden fra forsøg, hvis der er tvivl om sigtedes andel i gerningen i forhold til medgerningsmænd, eller hvis der er tvivl om dødsårsagen og lignende, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling) L 34 som fremsat, side 1449.

Kredsretten skal i sin vurdering tage hensyn til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions krav til et effektivt forsvar og til princippet om »equality of arms« (dvs. princippet om ligestilling mellem forsvarer og anklager). Heraf følger, at vedkommende forsvarer skal kunne »matche« den, der møder som anklager i sagen. Kredsretten bør endvidere i henhold til forarbejderne til bestemmelsen tage hensyn til den sigtedes egne ønsker i det omfang, de ikke kolliderer med hensynet til det fornødne forsvar, jf. herved § 324. Ønsker sigtede at få beskikket en bestemt forsvarer, der ikke er advokat, bør kredsretten således kun imødekomme dette, hvis vedkommende forsvarer konkret bedømmes at have den juridiske indsigt, som sagen kræver og i er stand til at fremdrage de faktiske omstændigheder i sagen, der er relevante for navnlig bevisbedømmelsen i sagen. Ifølge forarbejderne er der en forventning om, at autoriserede forsvarere med juridisk kandidateksamen oftere end andre autoriserede forsvarere vil kunne anses for tilstrækkeligt kvalificerede. Har kredsretten vurderet, at den pågældende sag er af ganske særlig alvorlig karakter, og ønsker den sigtede en advokat beskikket som forsvarer, bør kredsretten følge den sigtedes ønsker, medmindre det er klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet at beskikke en advokat, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling) L 34 som fremsat, side 1449.

Det bemærkes, at Retten i Grønland i december 2024 har udarbejdet en vejledning om de gældende beskikkelsesregler til brug for kredsretternes afgørelser om beskikkelse af forsvarere.

Rettens afgørelse om forsvarerbeskikkelse efter § 322 kan kæres til landsretten, jf. § 322, stk. 3.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der er i regi af Rådet for Grønlands Retsvæsen, der er nedsat i medfør af retsplejelovens § 742, i september 2023 nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til at øge professionaliseringen af retsvæsenets aktører i kriminalretsplejen i Grønland med fokus på behandlingen af kriminalsager i første instans og på baggrund heraf komme med forslag til konkrete

initiativer, justeringer og løsninger, der kan være med til at sikre en mere effektiv retspleje med en højere grad af retssikkerhed for borgerne i Grønland. Arbejdsgruppen består af relevante repræsentanter fra justitsområdet i Grønland, ligesom Naalakkersuisut og Justitsministeriet er repræsenteret.

Arbejdsgruppen har i henhold til sit kommissorium bl.a. haft til opgave at afgive et forslag til ændrede beskikkelsesregler for forsvarere ved kredsretterne. Det skyldes, at der – som reglerne er i dag – ses en uens praksis i kredsretternes anvendelse af beskikkelsesreglerne. Arbejdsgruppen er i den forbindelse blevet bedt om, at arbejdsgruppens forslag bør fokusere på så vidt muligt at sikre, at forsvarerbeskikkelse sker efter klare og objektive kriterier, og at det i den forbindelse bør overvejes, om advokater bør beskikkes i de mest alvorlige sager samt i forbindelse med grundlovsforhør og videoafhøringsager.

Flertallet af arbejdsgruppens medlemmer mener på den baggrund, at der er behov for præcisering af § 322, stk. 2, med tilhørende bemærkninger, så det gøres tydeligt, at kredsretten som alt overvejende hovedregel skal beskikke en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer i sager, hvor der møder en juridisk anklager. Det er arbejdsgruppens vurdering, at dette behov kan imødekommes, hvis bestemmelsen ændres sådan, at det kommer til at fremgå, at sager af ganske særlig alvorlig karakter altid indbefatter sager om drab, voldtægt eller grov vold og sager, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om forvaring. Der bør efter en konkret vurdering fortsat også kunne beskikkes advokater og autoriserede forsvarere, der har bestået juridisk kandidateksamen, i andre ganske særligt alvorlige sager end disse. Det er arbejdsgruppens vurdering, at det bør fremgå af bemærkningerne til bestemmelsen, at det ved vurderingen heraf bør indgå, om anklagemyndigheden møder med en juridisk uddannet anklager i den konkrete sag, og om tiltaltes stilling eller personlige forhold taler for, at der beskikkes en forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen. Det bør for eksempel indgå i vurderingen, om sagen kan få særligt vidtgående konsekvenser for sigtede, for eksempel fordi vedkommende er politiker, politimand eller beklæder en anden lignende betroet stilling. De personlige forhold, der vil kunne tale for, at der beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer vil f.eks. være, om sigtede af sundhedsvæsenet er diagnosticeret som psykisk afvigende eller lignende.

Det er endvidere arbejdsgruppens umiddelbare vurdering, at retsplejelovens § 322, stk. 2, bør udvides så også autoriserede forsvarere, der har bestået juridisk kandidateksamen, kan beskikkes i sager af ganske særlig alvorlig karakter, idet en sådan udvidelse kan være nødvendig for at dække behovet for juridisk uddannede forsvarere i de sager, hvor der møder en juridisk anklager i kredsretten.

Arbejdsgruppen har i forbindelse med sine overvejelser bl.a. drøftet, at det er en væsentlig udfordring ved beskikkelsesreglerne, at det kan være vanskeligt at vurdere en sags kompleksitet på det tidspunkt, hvor kredsretten skal beskikke en forsvarer. Det gælder navnlig i situationer, hvor forsvareren skal beskikkes kort efter anmeldelsen, i forbindelse med et grundlovsforhør eller ved en afhøring hos politiet. Desuden kan en sag under efterforskningen blive kompliceret, fordi der kommer flere forhold, eller fordi tiltaltes personlige forhold gør sagen mere kompleks. I visse alvorlige sager er det derfor på beskikkelsestidspunktet vanskeligt for kredsretterne at vurdere, om det i den konkrete sag er påkrævet, at der beskikkes en advokat som forsvarer.

Arbejdsgruppen har desuden haft med i sine overvejelser, at de seneste ændringer af kriminalloven og udviklingen i kompleksiteten i kriminalsagerne har medført, at anklagemyndigheden ved Grønlands Politi har fundet det nødvendigt at møde med juridisk uddannede anklagere i flere sager i første instans.

Det er endvidere arbejdsgruppens vurdering, at der af hensyn til nærhedsprincippet i en periode fremover fortsat vil være behov for autoriserede forsvarere, der ikke har bestået juridisk universitetsksamens, men at antallet heraf må forventes at blive reduceret, bl.a. fordi personer med de rette kompetencer må forventes at søge optagelse på jurastudiet på Grønlands Universitet, Ilisimatusarfik, hvis de fortsat ønsker en karriere indenfor retsvæsenet. Denne forventning støttes bl.a. på, at en jurauddannelse fra Grønlands Universitet, Ilisimatusarfik, giver langt flere karrieremuligheder end de specialiserede sagsbehandleruddannelser, der har været nødvendige som følge af manglen på jurister med grønlandsk baggrund. Samlet set er det arbejdsgruppens forventning, at gruppen af autoriserede forsvarere, der har bestået juridisk universitetsksamens, øges i de kommende år, at antallet af advokater i Grønland i en længere periode vil være begrænset og koncentreret i Nuuk, og at anklagemyndigheden kan forventes at møde med juridiske

anklagere i flere sager fremover. Det er derfor nødvendigt med beskikkesregler, der er så fleksible, at de kan tilpasses denne udvikling.

Det har været overvejet i arbejdsgruppen, om kravet til juridiske forsvarere kan ændres til et krav om, at forsvareren som minimum skal have en bachelor i jura. Det er imidlertid arbejdsgruppens opfattelse, at det ved at fastholde kravet om, at en forsvarer skal have bestået juridisk kandidateksamen for at kunne beskikkes i de ganske særlige alvorlige sager bedre sikrer, at de forsvarere, der beskikkes i disse sager, har tilstrækkelig erfaring med kriminalsager til, at de kan give et effektivt forsvar. Arbejdsgruppen finder det endvidere uhensigtsmæssigt at oprette en ny kategori af særligt uddannede autoriserede forsvarere, herunder bachelorer i jura, da det vurderes at gøre forsvarersystemet unødvendigt kompliceret og give en større risiko for fejl, der kan have negative konsekvenser for retssikkerheden. Arbejdsgruppen præsenterede sine overvejelser på det årlige møde i Rådet for Grønlands Retsvæsen den 17. september 2024, herunder at det er arbejdsgruppens vurdering, at der er behov for en klarere beskrivelse af, hvilke sager der er omfattet af retsplejelovens § 322, stk. 2, bl.a. fordi kredsretternes praksis for beskikkelse af advokater som forsvarere ikke fremstår entydig. Det blev i den forbindelse drøftet på mødet, at der er tale om et retssikkerhedsmæssigt problem, som har eksisteret i mange år, hvor praksis for beskikkelse af forsvarere er uklar og sker i strid med forudsætninger i forarbejderne. På den baggrund anbefalede Rådet for Grønlands Retsvæsen, at Justitsministeriet med udgangspunkt i arbejdsgruppens overvejelser skulle udarbejde et lovforslag med en ændring af retsplejelovens § 322, stk. 2.

Det foreslås med udgangspunkt i rådets anbefaling og arbejdsgruppens overvejelser at ændre bestemmelsen, så det kommer til at fremgå, at kredsretten som altovervejende hovedregel skal beskikke en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået en juridisk kandidateksamen, i sager af ganske særlig alvorlig karakter, og at det altid omfatter sager om drab, voldtægt eller grov vold, og sager hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om forvaring. Der foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens overvejelser også en udvidelse af bestemmelsen, så det også er en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, der kan beskikkes som forsvarer i de pågældende sager. Denne udvidelse skal ses i lyset af, at der fortsat er få advokater i Grønland, og at ændringen forventes at medføre en stigning i antallet af sager omfattet af bestemmelsen.

Det har været overvejet, om der – i lyset af at der i Grønland dels er et begrænset antal advokater og autoriserede forvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, dels at ændringen af retsplejelovens § 322, stk. 2, forventes at medføre en stigning i antallet af sager omfattet af bestemmelsen – skulle indføres en mulighed for at fravige bestemmelsen, hvis det vurderes strengt nødvendigt af hensyn til sagsafviklingen ved kredsretterne, således at en autoriseret forsvarer, der ikke har bestået juridisk universitetseksamen, i så fald kunne give møde eventuelt under et fagligt tilsyn. Justitsministeriet finder imidlertid ikke, at hensynet til den sigtede bør vige for et sådant hensyn. Det er desuden forventningen, at der i takt med udviklingen i Grønland, og at det siden september 2024 har været muligt at læse en kandidatuddannelse i jura ved Grønlands Universitet, Ilisimatusarfik, vil ske en stigning i antallet af uddannede jurister i de kommende år, og at der dermed vil være de nødvendige ressourcer til at dække behovet i medfør af bestemmelsen. Der er dog en vis risiko for, at ændringen i en periode vil medføre en forlængelse af sagsbehandlingstiden og et øget behov for at anvende advokater fra Danmark.

Udgangspunktet er herefter, at kredsretten i sådanne ganske særlige alvorlige sager skal beskikke en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, medmindre det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet.

Der henvises til lovforslagets § 1 nr. 13, og bemærkningerne hertil.

2.11. Optagelse af billede og video foran retterne

2.11.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 125 bestemmer, at det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse træffes ved beslutning, der skal begrundes, jf. stk. 1. Personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd, jf. stk. 2. Billedoptagelse i rettens bygninger er forbudt, medmindre retten giver tilladelse dertil. Stk. 1, 2.-4. pkt., finder tilsvarende anvendelse, jf. stk. 3. Stk. 1 og 3 omfatter ikke de i §§ 128 og 163 omhandlede transmissioner, der sker som led i afviklingen af retsmøder, jf. stk. 4.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det foreslås i § 125 at indsætte et nyt *stk. 4*, hvorefter billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en kriminalsag, er forbudt, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen, samt hvorefter *stk. 1, 2. pkt.*, finder tilsvarende anvendelse. *Stk. 4* bliver herefter til *stk. 5*.

Forslaget er et supplement til forbuddet mod billedoptagelse i rettens bygninger, jf. retsplejelovens § 125, *stk. 1*. Forslaget er navnlig begrundet i, at der i praksis kan være behov for beskyttelse af disse personer, som pålægges at møde i retten. Forslaget omfatter ikke parter og vidner i civile sager, hvor der ikke har vist sig et tilsvarende behov.

Personer, som er forpligtede til at møde op som sigtet, tiltalt eller vidne i en kriminalsag, bør beskyttes mod den unødige krænkelse, der vil være forbundet med i denne særligt belastende situation at blive fotograferet uden at have givet samtykke hertil. Dette gælder navnlig, når sigtede eller tiltalte er frihedsberøvet og bringes til retten af politiet, men er ikke begrænset hertil.

Forbuddet tager sigte på situationer, hvor den pågældende person fotograferes/filmes, netop fordi vedkommende skal møde i retten i en kriminalsag. Justitsministeriet finder ikke, at forbuddet vil have negative konsekvenser for nyhedsformidlingen, som kan opveje det ovenfor nævnte hensyn til at beskytte vidner, sigtede og tiltalte i kriminalsager. Forbuddet angår således ikke fotografering mv. af de professionelle aktører (forsvarer, anklager og juridisk dommer), forbuddet hindrer ikke, at en retsreportage ledsages af andre fotografier af sigtede, tiltalte eller vidner, og forbuddet angår ikke nyhedsformidlingen i øvrigt med hensyn til verserende kriminalsager.

Forbuddet omfatter billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er »på vej til eller fra et retsmøde« i en kriminalsag. Fortolkningen af dette udtryk må navnlig ske i lyset af, at formålet med reglen er at beskytte disse personer, der pålægges at møde op i retten mod den unødige krænkelse, der vil være forbundet med i denne særligt belastende situation at blive fotograferet uden at have givet samtykke hertil. Der kan således ikke angives nogen bestemt afstand fra retsbygningen, hvor forbuddet gælder, idet dette vil bero på de konkrete omstændigheder.

Afgrænsningen af forbuddet må antages i praksis ikke at ville give anledning til væsentlige vanskeligheder, eftersom behovet for beskyttelse navnlig

kan vise sig i forhold til massemedierne, hvis interesse i billedoptagelse netop beror på den pågældendes status som sigtet, tiltalt eller vidne i en kriminalsag. Forbuddet tager således sigte på situationer, hvor den pågældende person fotograferes/filmes, netop fordi vedkommende skal møde i retten i en kriminalsag. I praksis vil en fotograf således sjældent kunne være i tvivl om, hvorvidt en bestemt person, som fotografen ønsker at fotografere, er på vej til eller fra et retsmøde.

Sigtede, tiltalte og vidner i kriminalsager er beskyttet på vej til og fra retsmøder, som de er indkaldt til. Er sigtede, tiltalte eller vidner i kriminalsager mødt op i retten efter indkaldelse til et retsmøde, er de beskyttet på vej fra retten, uanset om retsmødet aflyses. Sigtede og tiltalte er også beskyttet på vej fra et retsmøde, i hvilket sigtelsen eller tiltalen frafaldes. Tiltalte er også beskyttet på vej fra et retsmøde, som (i øvrigt) afslutter sagen (eksempelvis ved dom), herunder hvis tiltalte frifindes.

Forbuddet gælder ikke, hvis den pågældende har samtykket i billedoptagelsen. Der stilles ingen formkrav til et samtykke, men for ikke at udhule beskyttelsen bør samtykket som altovervejende hovedregel være udtrykkeligt. Et samtykke er kun gyldigt, hvis den pågældende kan overskue konsekvenserne af samtykket. For mindre børn kan samtykke gives af forældremyndighedens indehaver. For større børn må normalt kræves samtykke både fra forældremyndighedens indehaver og barnet selv.

Offentliggørelse af billeder, der er optaget i strid med forbuddet, er forbudt, jf. den foreslåede § 125, 2. pkt. Et særskilt forbud mod offentliggørelse er nødvendigt for at sikre en beskyttelse også i de tilfælde, hvor den, der foretager offentliggørelsen, ikke (beviseligt) har medansvar for selve optagelsen.

Forslaget svarer til § 32, stk. 6, i den danske retsplejelov.

Overtrædelse af forbuddet foreslås sanktioneret ved bøde, jf. den foreslåede ændring af § 127, stk. 1.

2.12. Bedre beskyttelse af forurettede i bestemte sager om seksualforbrydelser

2.11.1. Gældende ret

2.11.1.1 Anklagemyndigheden er med reglerne i retsplejelovens kapitel 31 tillagt visse skønsmæssige beføjelser til helt eller delvis at opgive påtale

eller frafalde tiltale i kriminalsager. Ved opgivelse af påtale undlades tiltale for et kriminelt forhold, fordi anklagemyndigheden ikke mener, at der er tilstrækkeligt bevis til, at den sigtede kan blive dømt.

Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives, hvis 1) sigtelsen har vist sig grundløs, 2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt, jf. retsplejelovens § 312.

Det følger af retsplejelovens § 314, stk. 1 og 2, at ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes den sigtede, den forurettede eller, hvis den forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 61 c, stk. 4, § 61 d, stk. 3, og § 61 e, stk. 2.

En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312 eller 313 kan omgøres af den overordnede anklagemyndighed. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtendes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt, jf. § 315, stk. 1.

2.11.1.2. Retsplejelovens kapitel 42 indeholder regler om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning.

§ 486 indeholder de materielle betingelser for erstatning. Det følger af § 486, stk. 1, at den, der har været anholdt eller tilbageholdt som led i en kriminalretlig forfølgning, har krav på erstatning for den derved tilføjede skade, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes, og at erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold. Selv om betingelserne for at yde erstatning efter stk. 1 ikke er opfyldt, kan der ydes erstatning, hvis den frihedsberøvelse, der har været anvendt under sagen, ikke står i rimeligt forhold til forfølgningens udfald, eller det af andre særlige grunde findes rimeligt, jf. stk. 2. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til anholdelsen eller tilbageholdelsen, jf. stk. 3.

Retsplejelovens §§ 490 og 491 indeholder regler om processen for behandling af erstatningskrav omfattet af kapitlet.

Efter § 490, stk. 1, træffer statsadvokaten afgørelse vedrørende krav om erstatning i medfør af §§ 486-489. Justitsministeren kan fastsætte, at nærmere angivne sager skal forelægges for Rigsadvokaten eller justitsministeren til afgørelse. Krav fra en person, der har været sigtet, skal fremsættes senest 2 måneder efter meddelelse til sigtede om forfølgningens ophør eller efter afsigelse af en endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, beregnes fristen dog fra forkyndelsen, hvis dommen skal forkyndes. Krav fra andre skal fremsættes, senest 2 måneder efter at indgrebet er ophevet. Krav om erstatning fremsættes over for politidirektøren eller den statsadvokat, der har haft ansvaret for efterforskningen i den sag, som har givet anledning til kravet. Fremsættes kravet efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, kan det behandles, hvis overskridelsen findes undskyldelig, jf. stk. 2. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaten vedrørende krav om erstatning. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren, jf. stk. 3. Afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af Rigsadvokaten som 1. instans kan ikke påklages til justitsministeren, jf. stk. 4. Fristen for klager over afgørelser vedrørende krav om erstatning er 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, hvis fristoverskridelsen må anses for undskyldelig, jf. stk. 5. Bestemmelserne i stk. 3 og 5 finder tilsvarende anvendelse på afgørelse om aktindsigt. Justitsministeren behandler klager over afgørelser om aktindsigt truffet af Rigsadvokaten som 1. instans, jf. stk. 6.

Efter § 491, stk. 1, kan der erstatningssøgende, hvis erstatningskravet ikke imødekommes ved en afgørelse truffet af Rigsadvokaten eller af justitsministeren, senest 2 måneder efter meddelelse om afslaget anmode om at få kravet indbragt for den ret, som har afgjort kriminalsagen. Sagen indbringes for retten af politidirektøren. Har kriminalsagen ikke været afgjort af retten, indbringer politidirektøren erstatningskravet for retten på det sted, hvor det kriminalprocessuelle indgreb er besluttet, eller for kredsretten ved den erstatningssøgendes hjemting. Efter anmodning fra erstatningssøgende skal der beskikkes en forsvarer for den pågældende, jf. stk. 2. Erstatningssagen behandles i kriminalretsplejens former. Retten kan dog nægte at behandle et erstatningskrav, som fremsættes af nogen, der ikke har været sigtet, hvis kravet ikke på rimelig måde vil kunne behandles i kriminalretsplejens

former. Det står herefter den forurettede frit for at fremsætte kravet efter reglerne for civile sager, jf. stk. 3. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der ikke er eller skulle have været afgjort under medvirken af domsmænd, jf. stk. 4.

Det fremgår af § 491 a, at erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikkeøkonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 490.

Det fremgår af § 491 b, at erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42.

Bestemmelsen omfatter erstatningskrav, der rejses på grundlag af almindelige erstatningsregler. Efter de almindelige principper om erstatning uden for kontrakt kan den, der som følge af en andens handlinger eller undladelser er blevet udsat for skade og derved har lidt et økonomisk tab, rette et erstatningskrav mod den, der har forvoldt skaden. Det gælder også i situationer, hvor en eventuel skade er forvoldt af en offentlig myndighed. Det er en forudsætning for at ifalde erstatningsansvar, at det fornødne ansvarsgrundlag er til stede. Det almindelige ansvarsgrundlag er culpa. Det vil sige, at der indtræder ansvar for skade, som er forvoldt ved forsætlig eller uagtsom adfærd. Skadevolderen skal således have handlet i strid med almindelige adfærdsnormer, og dette skal kunne bebrejdes vedkommende. Udover at der skal foreligge et ansvarsgrundlag, er erstatningsansvar betinget af, at der er årsagssammenhæng (kausalitet) mellem den indtrådte skade og det ansvarspådragende forhold. Den skadevoldende handling skal være årsag til skadens indtræden. Herudover forudsætter et erstatningsansvar, at skaden er en påregnelig (adækvat) følge af den skadevoldende handling. Skader, der er helt atypiske og tilfældige i forhold til den risiko, som blev fremkaldt ved den skadevoldende handling, falder normalt uden for erstatningspligten.

Retsplejelovens § 491 b er således en procesregel, som indeholder en forenklet adgang til at fremsætte et erstatningskrav og til efter anmodning at få anklagemyndigheden til at indbringe et eventuelt afslag for domstolene, der som udgangspunkt behandler sagen i kriminalrettens former. Bestemmelsen

er afgrænset til erstatningskrav, der rejses i anledning af kriminalretlig forfølgning.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.11.2.1. Retsplejelovens § 315 angår omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald. Efter drøftelse med Naalakkersuisut finder Justitsministeriet, at fristen for omgørelse heraf bør udvides fra 3 måneder til 4 måneder.

En forlængelse af omgørelsesfristen fra de nuværende 3 måneder til 4 måneder vil give myndighederne mere tid til at behandle klager over afgørelser om påtaleopgivelse og til at rette eventuelle fejl, der ellers ville have medført, at sagen ikke kunne forfølges yderligere, f.eks. at der ikke er givet meddelelse om en afgørelse om omgørelse til den, der har været sigtet. Derudover vil en forlængelse af omgørelsesfristen medføre, at myndighederne i længere tid vil kunne behandle klager, der modtages efter klagefristens udløb, hvor fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Det bemærkes, at en forlængelse af fristen dog ikke vil forhindre, at der kan ske sagsbehandlingsfejl.

Justitsministeriet finder det desuden hensigtsmæssigt, at omgørelsesfristen for afgørelser om påtaleopgivelse og afgørelser om tiltalefrafald forbliver ens.

Forlængelsen af omgørelsesfristen er baseret på en afvejning mellem hensynet til den sigtede, hensynet til den forurettede og samfundets interesse i at sikre, at der sker retsforfølgelse, når der er grundlag for det. Forlængelsen vil indebære en forringelse af den sigtedes retsstilling, da den pågældende først efter 4 måneder vil få sikkerhed for, at den overordnede anklagemyndighed ikke omgør afgørelsen. Det bemærkes, at den sigtede – som det er tilfældet i dag – ved en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes om omgørelsesfristen.

Det foreslåede svarer til den danske retsplejelovs § 724, stk. 2, som affattet ved lov nr. 658 af 11. juni 2024.

2.11.2.2. Anvendelsesområdet for den danske retsplejelovs § 1018 h blev ved lov nr. 658 af 11. juni 2024 udvidet, så forurettede i straffesager om voldtægt, overgreb på børn eller andet seksuelt forhold end samleje fremover kan få et krav om erstatning eller godtgørelse i anledning af fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen behandlet

efter den forenkede proces i den danske retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

På baggrund af drøftelse med Naalakkersuisut er det Justitsministeriets vurdering, at der bør ske en tilsvarende udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 491 b, således at det gøres lettere for forurettede i Grønland at få behandlet sager om erstatningskrav, der rejses i anledning af fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen. Det bemærkes, at bestemmelsen ikke vil give en bedre ret til erstatning end efter de gældende regler.

Det foreslås på den baggrund at indsætte et nyt *stk. 2* i § 491 b, hvorefter reglerne i retsplejelovens kapitel 42, bortset fra § 490, stk. 1, 5. pkt., finder anvendelse ved behandling på begæring af erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatnings regler rejses af den forurettede i sager om overtrædelse af kriminallovens § af kriminallovens §§ 74 (blodskam), 77 (voldtægt), § 80, stk. 2 (samleje m.v. med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse), eller § 81 a, jf. §§ 74, 77 eller § 80, stk. 2, som følge af, at 1) forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse, 2) forurettedes klage over en afgørelse om påtaleopgivelse ikke er blevet behandlet inden udløbet af fristen i § 315, stk. 2, eller 3) en afgørelse om omgørelse af påtaleopgivelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af fristen i § 315, stk. 2.

De omfattede kriminalsager svarer ikke i alle tilfælde til straffesager omfattet af den danske retsplejelovs § 1018 h, stk. 2. Dette skyldes, at ikke alle reglerne i straffeloven findes i tilsvarende form i kriminalloven. Bestemmelserne i kriminalloven, der omfattes af det foreslåede § 491 b, stk. 2, er udvalgt på baggrund af formålet med indførelsen af bestemmelsen i den danske retsplejelov.

Efter den foreslåede ordning vil erstatningskrav, der rejses på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, kunne behandles efter den forenkede proces i retsplejelovens kapitel 42, når de rejses af den forurettede i sager om overtrædelse af §§ 74 (blodskam), 77 (voldtægt), § 80, stk. 2 (samleje m.v. med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse), eller § 81 a, jf. §§ 74, 77 eller § 80, stk. 2, som følge af, at forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse, at forurettedes

klage over en afgørelse om påtaleopgivelse ikke er blevet behandlet inden udløbet af omgørelsesfristen, eller at en afgørelse om omgørelse af påtaleopgivelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af omgørelsesfristen.

Behandling af erstatningskrav efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 42 vil medføre, at kravet vil kunne blive behandlet af anklagemyndigheden, og at anklagemyndigheden efter anmodning vil indbringe et eventuelt afslag for retten, der som udgangspunkt vil behandle sagen i kriminalrettens former. Det betyder bl.a., at det er statsadvokaten, der tager sig af de praktiske foranstaltninger i forbindelse med sagens oversendelse, og at statsadvokaten forelægger sagen for retten. Den foreslåede bestemmelse vil således gøre adgangen til at få taget stilling til et krav om erstatning mindre byrdefuld for den forurettede, men den vil ikke give en bedre ret til erstatning end efter de gældende regler.

Det vil fortsat bero på de almindelige erstatningsregler, om den forurettede i det konkrete tilfælde har ret til erstatning. Det bemærkes i den forbindelse, at formuleringen om, at kravet rejses »som følge af« de situationer, der er nævnt i nr. 1-3, ikke vil have betydning for vurderingen af ansvarsgrundlaget. Det vil således fortsat bero på en vurdering efter de almindelige erstatningsregler, om politiet eller anklagemyndigheden har handlet ansvarspådragende i den konkrete situation, og om der i øvrigt er grundlag for erstatning.

Den foreslåede udvidelse af bestemmelsen vil ikke i øvrigt indebære ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 491 b. Forslaget vil desuden ikke afskære forurettede fra at rejse krav om erstatning efter de almindelige erstatningsregler uden for den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 42.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter på Justitsministeriets område, som vil kunne holdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget forventes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen natur- eller miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden [*] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Grønlandske Hus, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Erhverv, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Landsforsvaren for Grønland, Nunatsinni Advokatit, Procesbevillingsnævnet, Qeqqata Kommunia, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Sø- og Handelsretten, Vestre Landsret og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	[...].
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af	Ja Nej X	

ikkeerhvervsret- tet EU-regule- ring) (sæt X)	
---	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 35)

Retsplejelovens § 35, stk. 1, bestemmer, at for hver retskreds vælges for et tidsrum af 4 år regnet fra den 1. januar et antal personer, der må anses for at være egnede til at virke som domsmænd.

Det foreslås i § 35 at indsætte *stk. 5*, hvorefter domsmænd efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de er valgt, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum.

Forslaget medfører, at domsmænd vil kunne færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt, selvom domsmændenes periode er udløbet efter § 35, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3 (§ 43)

Retsplejelovens § 43 bestemmer, at domsmænd virker med de samme beføjelser som dommere under hovedforhandlingen og de afgørelser, der træffes i forbindelse hermed.

Det foreslås i § 43 at indsætte ”i civile sager”.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 43, *stk. 2*, hvorefter domsmænd i kriminalsager deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, jf. dog § 47, stk. 3.

Forslaget medfører, at reglerne om domsmænds medvirken i civile sager videreføres uændret i § 43, stk. 1, mens der i et nyt § 43, stk. 2, fastsættes nye regler om domsmænds medvirken i kriminalsager.

De nye regler om domsmænds medvirken i kriminalsager medfører, at domsmænd fremover kun vil skulle deltage i afgørelsen af

skyldsspørgsmålet og fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, jf. dog § 47, stk. 3.

Sanktionen omfatter både foranstaltninger og andre retsfølger af en forbrydelse i medfør af kriminalloven og offentligretlige retsfølger af kriminalitet i medfør af anden lovgivning, eksempelvis udvisning i medfør af udlændingeloven eller førerretsfrakendelse i medfør af færdselsloven.

Domsmænd vil fremover ikke skulle deltage i processuelle afgørelser under hovedforhandlingen, f.eks. om bevisførelse eller om udsættelse af sagen. Domsmænd vil heller ikke skulle deltage i afgørelsen om sagsomkostninger eller fastsættelsen af salær til en beskikket forsvarer.

Domsmænd skal dog herudover fortsat deltage i afgørelser efter § 47, stk. 3, jf. § 595, om forståelsen af en dom i en kriminalsag.

Det foreslås, at de foreslåede ændringer af § 43 skal finde anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 3, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 44, stk. 2)

Retsplejelovens § 44 angår domsmænds medvirken i kriminalsager i 1. instans. Det fremgår af § 44, stk. 1, at der medvirker 2 domsmænd, jf. dog stk. 2-4. Det fremgår af § 44, stk. 2, at domsmænd ikke medvirker i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning eller retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Skønner retten, at en sag efter stk. 2 er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan retten bestemme, at domsmænd skal medvirke, jf. § 44, stk. 3. Det fremgår af § 44, stk. 4, at domsmænd ikke medvirker i kriminalsager, som fremmes efter § 449 a om tilståelsessager.

Det foreslås i § 44, stk. 2, at ændre ”bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning”: til ”betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i højst 30 dage, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33”.

Forslaget indebærer, at der fremover som udgangspunkt ikke skal medvirke domsmænd i en kriminalsag i 1. instans, hvis der ikke kan blive spørgsmål om en mere indgribende foranstaltning end anbringelse i anstalt efter kriminallovens kapitel 27 i højst 30 dage. Dette gælder uanset, om der er tale om betinget eller ubetinget anstaltsanbringelse.

Forslaget indebærer endvidere, at der fremover som udgangspunkt ikke skal medvirke domsmænd i en kriminalsag i 1. instans, hvis der ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning, end at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33 om særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle.

Det vil uændret være anklagemyndigheden, der ved sagens indbringelse for retten angiver, om sagen er en sag med eller uden domsmænd. Når sagen i medfør af den foreslåede bestemmelse behandles uden domsmænd, kan der ikke idømmes betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i mere end 30 dage.

Ændringen medfører, at der uden domsmænds medvirken vil kunne idømmes bøde, advarsel, betinget anstaltsdom i højst 30 dage, tilsyn, samfundstjeneste, dom til anstalt og tilsyn (kombinationsdom), hvor længden af anbringelsen i anstalt ikke overstiger 30 dage, samt ubetinget anstaltsdom i højst 30 dage.

Ændringen medfører desuden, at der uden domsmænd vil kunne idømmes en dom til samfundstjeneste på et sådant antal timer, at det ved overtrædelse af bestemmelsen om samfundstjeneste eller de vilkår, som er fastsat i forbindelse hermed, vil kunne udløse en ubetinget anstaltsanbringelse på mere end 30 dage. Tilsvarende vil gøre sig gældende i forhold til domme til tilsyn.

Når sagen i medfør af den foreslåede bestemmelse behandles uden domsmænd, kan der endvidere ikke idømmes en ny eller ændret foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33.

Hvis sagen behandles som en tilståelsessag, vil der imidlertid uden domsmænd efter omstændighederne som noget nyt kunne idømmes en ny eller ændret foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33, jf. lovforslagets § 1, nr. 8-10 (retsplejelovens § 449 a). Den foreslåede begrænsning af domsmænds medvirken til ikke at omfatte betinget eller ubetinget anbringelse i anstalt i højst 30 dage vil ikke gælde under en tilståelsessag, ligesom der

desuden uændret under en tilståelsessag vil kunne idømmes tilsyn, samfundstjeneste, anstalt og tilsyn (kombinationsdom) eller anstalt.

Der vil endvidere uændret uden domsmænd kunne idømmes førerretsfrakendelse, konfiskation og erstatning. Disse foranstaltninger og retsfølger vil også kunne idømmes sammen med betinget anstaltsdom på højst 30 dage, eller samtidig med at det bestemmes, at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33.

Det fremgår af § 44, stk. 3, der ikke foreslår ændret, at hvis retten skønner, at en sag efter stk. 2 er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan retten bestemme, at domsmænd skal medvirke. Dette vil også gælde i sager, hvor der ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning, end at det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33.

En sag vil eksempelvis have særlig indgribende betydning for tiltalte, hvis det nu påsigtede forhold set i forhold til den tidligere kriminalitet, i anledning af hvilken en eksisterende foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33 er idømt, er så alvorligt, at en domfældelse skønnes at kunne få væsentlig betydning for udfaldet af fremtidige sager om ændring af den idømte foranstaltning. Som eksempel kan nævnes en person, der tidligere er idømt en foranstaltning for grov vold, og som nu er tiltalt for forsøg på manddrab.

Om sagen har særlig indgribende betydning for tiltalte, er et retligt spørgsmål, som kan prøves under en eventuel anke til Grønlands Landsret og i givet fald Højesteret. Hvis ankeinstansen finder, at domsmænd burde have medvirket, vil ankeinstansen normalt skulle ophæve kredsrettens eller Retten i Grønlands dom og hjemvise sagen til fornyet behandling med domsmænd.

Forslaget medfører ingen ændringer i, at der obligatorisk skal medvirke en forsvarer for tiltalte, når tiltale er rejst i en sag, hvor det, hvis tiltalte findes skyldig, må forventes, at der vil blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, nr. 2. Da såvel betinget og ubetinget anstaltsdom som opretholdelse af en foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33 må anses for mere indgribende end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, vil forsvarermedvirken fortsat være obligatorisk i de sager, hvor

der som følge af den foreslåede ændring ikke længere skal medvirke domsmænd.

Der foreslås ingen ændringer i, at domsmænd medvirker i ankesager i Grønlands Landsret, hvis der har medvirket domsmænd i 1. instans eller retsformanden finder det hensigtsmæssigt, jf. retsplejelovens § 45, stk. 2. Den foreslåede ændring med hensyn til domsmænds medvirken i 1. instans vil dermed også have betydning for, hvornår domsmænd skal medvirke i ankesager i Grønlands Landsret.

Det foreslås, at den foreslåede ændring af § 44, stk. 2, skal finde anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 3, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 125)

Retsplejelovens § 125 bestemmer, at det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse træffes ved beslutning, der skal begrundes, jf. stk. 1. Personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd, jf. stk. 2. Billedoptagelse i rettens bygninger er forbudt, medmindre retten giver tilladelse dertil. Stk. 1, 2.-4. pkt., finder tilsvarende anvendelse, jf. stk. 3. Stk. 1 og 3 omfatter ikke de i §§ 128 og 163 omhandlede transmissioner, der sker som led i afviklingen af retsmøder, jf. stk. 4.

Det foreslås i § 125 at indsætte et nyt *stk. 4*, hvorefter billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en kriminalsag, er forbudt, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen, samt hvorefter stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Stk. 4 bliver herefter til stk. 5.

Forslaget er et supplement til forbuddet mod billedoptagelse i rettens bygninger, jf. retsplejelovens § 125, stk. 1. Forslaget er navnlig begrundet i, at der i praksis kan være behov for beskyttelse af disse personer, som pålægges

at møde i retten. Forslaget omfatter ikke parter og vidner i civile sager, hvor der ikke har vist sig et tilsvarende behov.

Forbuddet omfatter billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er »på vej til eller fra et retsmøde« i en kriminalsag. Fortolkningen af dette udtryk må navnlig ske i lyset af, at formålet med reglen er at beskytte disse personer, der pålægges at møde op i retten mod den unødige krænkelse, der vil være forbundet med i denne særligt belastende situation at blive fotograferet uden at have givet samtykke hertil. Der kan således ikke angives nogen bestemt afstand fra retsbygningen, hvor forbuddet gælder, idet dette vil bero på de konkrete omstændigheder.

Afgrænsningen af forbuddet må antages i praksis ikke at ville give anledning til væsentlige vanskeligheder, eftersom behovet for beskyttelse navnlig kan vise sig i forhold til massemedierne, hvis interesse i billedoptagelse netop beror på den pågældendes status som sigtet, tiltalt eller vidne i en kriminalsag. Forbuddet tager således sigte på situationer, hvor den pågældende person fotograferes/filmes, netop fordi vedkommende skal møde i retten i en kriminalsag. I praksis vil en fotograf således sjældent kunne være i tvivl om, hvorvidt en bestemt person, som fotografen ønsker at fotografere, er på vej til eller fra et retsmøde.

Sigtede, tiltalte og vidner i kriminalsager er beskyttet på vej til og fra retsmøder, som de er indkaldt til. Er sigtede, tiltalte eller vidner i kriminalsager mødt op i retten efter indkaldelse til et retsmøde, er de beskyttet på vej fra retten, uanset om retsmødet aflyses. Sigtede og tiltalte er også beskyttet på vej fra et retsmøde, i hvilket sigtelsen eller tiltalen frafaldes. Tiltalte er også beskyttet på vej fra et retsmøde, som (i øvrigt) afslutter sagen (eksempelvis ved dom), herunder hvis tiltalte frifindes.

Forbuddet gælder ikke, hvis den pågældende har samtykket i billedoptagelsen. Der stilles ingen formkrav til et samtykke, men for ikke at udhule beskyttelsen bør samtykket som altovervejende hovedregel være udtrykkeligt. Et samtykke er kun gyldigt, hvis den pågældende kan overskue konsekvenserne af samtykket. For mindre børn kan samtykke gives af forældremyndighedens indehaver. For større børn må normalt kræves samtykke både fra forældremyndighedens indehaver og barnet selv.

Offentliggørelse af billeder, der er optaget i strid med forbuddet, er forbudt, jf. 2. pkt. Et særskilt forbud mod offentliggørelse er nødvendigt for at sikre

en beskyttelse også i de tilfælde, hvor den, der foretager offentliggørelsen, ikke (beviseligt) har medansvar for selve optagelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 127)

Retsplejelovens § 127 bestemmer, at der for overtrædelse af § 118, § 119, 3. pkt., § 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, eller af rettens forbud efter § 120, § 125, stk. 1, 3. pkt., og § 126 kan idømmes bøde.

Det foreslås i § 127 at indsætte henvisning til det foreslåede § 125, stk. 4.

Det foreslåede indebærer, at overtrædelse af det foreslåede forbud mod billedoptagelse af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en kriminalsag (jf. lovforslagets § 1, nr. 5) vil kunne sanktioneres med bøde på samme måde som overtrædelse af visse andre forbud efter retsplejelovens kapitel 10. Kriminalretligt ansvar kan også pålægges juridiske personer, jf. retsplejelovens § 127, stk. 3.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 5.

Til nr. 7 (§ 163, stk. 6)

Retsplejelovens § 163 fastsætter regler om gennemførelse af forklaringer for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Bestemmelsen gælder direkte for vidneforklaringer, men gælder også for forklaringer afgivet af parter, herunder sigtede/tiltalte i en kriminalsag, og syns- og skønsmænd, jf. retsplejelovens § 171, § 196, stk. 5, § 357, stk. 2, § 365, stk. 2, § 377, § 449 a, stk. 8, og § 466, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 163, stk. 1-4, at den, der skal afgive forklaring, skal indkaldes til at møde for 1) en ret, 2) en offentlig myndighed, som Domstolsstyrelsen har bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed for fjernkommunikation med billede i retssager, eller 3) en fysisk eller juridisk person, som Domstolsstyrelsen har autoriseret til at stille kommunikationsmidler til rådighed for fjernkommunikation med billede i retssager.

Det følger af retsplejelovens § 163, stk. 5, at retten kan tillade, at et vidne, som befinder sig i udlandet, afgiver forklaring via fjernkommunikation med billede, hvis forklaringen skønnes at kunne afgives under lige så betryggende former som en forklaring, der som anført afgives for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person.

Det foreslås at indsætte et nyt § 163, stk. 6, hvorefter retten i civile sager, hvis parterne er enige herom, kan tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede på anden måde end angivet i stk. 1, når det skønnes forsvarligt.

Forslaget giver en begrænset mulighed for at gennemføre en forklaring for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede uden de kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger, som involvering af en anden ret, en bemyndiget offentlig myndighed eller en autoriseret person giver mulighed for.

Der foreslås ingen ændringer i, hvornår en person kan afgive forklaring for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. retsplejelovens § 141, stk. 3, og de forarbejder og den retspraksis, der knytter sig hertil. Den foreslåede ændring vedrører alene fremgangsmåden for, hvordan forklaringen kan gennemføres, når der gives tilladelse til at anvende fjernkommunikation med billede.

Det foreslåede stk. 6 gælder i civile sager, men ikke i offentlige kriminalsager. Civile sager omfatter bl.a. civile retssager, skiftesager, ægteskabs- og forældremyndighedssager, sager om forbud, bevisoptagelse i civile sager og fogedsager.

Adgangen til at gennemføre en forklaring for retten på anden måde end ved, at den pågældende møder for en ret, en bemyndiget myndighed eller en autoriseret person, kan kun anvendes, når parterne er enige herom.

Det er endvidere en forudsætning, at retten skønner, at fremgangsmåden vil være forsvarlig i den konkrete situation. Ved vurderingen af forsvarligheden kan retten anlægge en samlet vurdering af, hvilken betydning forklaringen kan forventes at have for sagen, i hvilke omgivelser den, der skal afgive forklaring, befinder sig, og hvad der er oplyst om sikkerheden ved den videokommunikationsløsning, som ønskes anvendt.

Rettens tilladelse kan gives i forvejen eller på det tidspunkt, hvor forklaringen skal afgives, herunder når den, der skal afgive forklaring, er udeblevet. Dette gælder, uanset om den pågældende er lovligt tilsagt, og uanset om den pågældende har oplyst lovligt forfald.

Hvis der under afgivelsen af forklaringen opstår tvivl om, hvorvidt den anvendte fremgangsmåde er forsvarlig i den konkrete situation, kan retten gribe ind og søge tvivlen afklaret f.eks. ved spørgsmål til den, der afgiver forklaring, eller til en person, der yder teknisk bistand til gennemførelsen af videokommunikationen, uanset om dette er en part eller advokat i sagen, en partsantagen medhjælper eller en af rettens medarbejdere. Konstaterer retten herefter, at fremgangsmåden ikke er forsvarlig i den konkrete situation, kan retten omgøre tilladelsen og afbryde forklaringen.

Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette, jf. retsplejelovens § 125, stk. 1, der ikke foreslås ændret. Dette gælder også, når en person afgiver forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, og hverken den pågældende selv eller andre må således optage eller transmittere billede eller lyd herfra, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 og 9 (retsplejelovens § 238)

Retsplejelovens § 238 indeholder regler om affattelsen af domme i civile sager. Det fremgår af § 238, stk. 1, at dommen skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer, samt de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse. Det fremgår af § 238, stk. 2, at i domme, der afsiges i 1. instans, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at den ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling. Det fremgår af § 238, stk. 3, at hvis en dom, der er affattet efter stk. 2, ankes, skal retten give en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt, efter at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en genpart af redegørelsen til parterne.

Det foreslås i § 238, stk. 1, 1. pkt., at ændre ”fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer” til ”kort fremstilling af sagen, en gengivelse af parternes anbringender”.

Det foreslås endvidere at ophæve de gældende § 238, stk. 2 og 3, og i stedet indsætte et nyt § 238, stk. 2, der fastsætter, at hvis en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, ankes, skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Retten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Forslagene indebærer, at der fastsættes ensartede lovregler om affattelsen af domme i civile sager og særlige civile sager gældende for alle instanser.

Det vil fremover ikke være et krav, at en dom gengiver de afgivne forklaringer, men hvis dommen ankes, skal retten gengive de afgivne forklaringer, og gengivelsen af forklaringerne anses som et bilag til dommen.

Det vil endvidere ikke være et krav, at en dom i en civil sag eller særlig civil sag gengiver uddrag af sagens dokumenter.

Den foreslåede affattelse af § 238 a, stk. 1, 1. pkt., indebærer, at alle domme i civile sager og særlige civile sager skal indeholde en kort fremstilling af sagen. Dette er en lempelse i forhold til den gældende regel om en fremstilling af sagen.

Det er overladt til rettens skøn, hvad der medtages i fremstillingen, men der lægges generelt ikke op til, at der skal medtages uddrag af sagens dokumenter eller i øvrigt redegøres for indholdet af bevisførelsen. Det vil dog være naturligt i fremstillingen i givet fald at angive, hvem der har afgivet forklaring, og at der har været afholdt syn og skøn, gennemført besigtigelse el.lign.

Retten vil i en række tilfælde kunne vælge at nøjes med en helt kort fremstilling af sagen, fordi det af dommens øvrige indhold i form af påstandene og anbringenderne fremgår, hvad sagen drejer sig om.

Dommen vil uændret skulle indeholde en begrundelse, dvs. angive de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse.

Det vil uændret være sådan, at begrundelsen skal være tilpasset dommens øvrige indhold. Som eksempel kan nævnes, at hvis retten finder, at dommen bør begrundes bl.a. under henvisning til indholdet af en bestemt forklaring, kan dommen enten gengive den pågældende forklaring og i begrundelsen angive f.eks. ”efter X’s forklaring er det bevist...”, eller dommen kan undlade at gengive forklaringen og i begrundelsen angive f.eks. ”efter X’s forklaring om, at [...], er det bevist...”. Dette udtrykkes undertiden med et slagord, at ”dommen skal kunne stå alene”. Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at en ankeinstans ikke i bogstavelig forstand behøver at kunne stå alene, men gerne må henvise til begrundelsen i en tidligere instans, som ankeinstansen tilslutter sig, jf. udtrykkeligt retsplejelovens § 108, stk. 1, der ikke foreslås ændret.

Det foreslåede § 238, stk. 2, gælder, når en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, ankes.

I sådanne tilfælde skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen, og gengivelsen anses som et bilag til dommen. Gengivelsen skal sendes til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 og 11 (§ 312)

Retsplejelovens § 312 angår påtaleopgivelse. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives, hvis 1) sigtelsen har vist sig grundløs, 2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt.

Det foreslås at indsætte et nyt nr. 3. Med forslaget vil der kunne ske hel eller delvis påtaleopgivelse i en sag, hvor kriminallovens §§ 6 (om retsforfølgning af person, der i andet land er pålagt sanktion for samme handling) eller 124 (om person, som allerede er dømt, og som findes skyldig i en lovovertrædelse begået før dommen) ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig. Hel eller delvis påtaleopgivelse kan kun ske, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

Som konsekvens af tilføjelsen af nr. 3, foreslås desuden at lade ”eller” udgå i nr. 2, ligesom det nuværende nr. 3 bliver til nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 315, stk. 1)

Det følger af retsplejelovens § 315, stk. 1, sidste pkt., at hvis der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan omgørelse kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt.

Det foreslås i § 315, stk. 1, sidste pkt., at »3 måneder« ændres til »4 måneder«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at en omgørelse af en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald fremover vil kunne meddeles den sigtede inden 4 måneder fra afgørelsens dato. Fristen vil som hidtil blive forlænget, hvis sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse.

Der henvises til i øvrigt til pkt. 2.12.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13 (§ 321, stk. 1, nr. 4)

Retsplejelovens § 321 angår rettens beskikkelse af forsvarer for sigtede, når sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen.

Retsplejelovens § 321, stk. 1, indeholder regler om obligatorisk beskikkelse af forsvarer. Det fremgår heraf, at forsvarermedvirken bl.a. er obligatorisk, når tiltale er rejst i en sag, hvor det, hvis tiltalte findes skyldig, må forventes, at der vil blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. nr. 2, og når sagen fremmes i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, og der bliver spørgsmål om anstaltsanbringelse, jf. nr. 4.

Det foreslås at nyaffatte § 321, stk. 1, nr. 4, således at retten skal beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.

Forslaget har sammenhæng med forslaget om, at foranstaltninger efter kriminallovens kapitel 33 skal kunne idømmes under en tilståelsessag, jf. lovforslagets § 1, nr. 8-10 (retsplejelovens § 449 a).

Forslaget indebærer, at der altid skal beskikkes offentlig forsvarer, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som er mødt, når der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33. En afgørelse om, at det har sit forblivende ved en allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33, er også udtryk for en anvendelse af kriminallovens kapitel 33.

Forslaget til § 321, stk. 1, nr. 4, medfører ingen realitetsændringer i, hvornår der vil blive beskikket offentlig forsvarer, da der også i dag beskikkes offentlig forsvarer i sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 uden for tilfælde, hvor anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.

Forslaget indebærer, at det gældende § 321, stk. 1, nr. 4, ikke videreføres. Dette medfører heller ingen realitetsændringer i, hvornår der vil blive beskikket offentlig forsvarer, da det gældende § 321, stk. 1, nr. 4, er overflødig ved siden af det gældende § 321, stk. 1, nr. 2, der ikke foreslås ændret. Det gældende § 321, stk. 1, nr. 2, omfatter alle tilfælde, hvor der er rejst tiltale, og der må forventes at blive spørgsmål om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Det omfatter bl.a. alle tilfælde, hvor der er rejst tiltale, og der bliver spørgsmål om anstaltsanbringelse. Dermed omfatter bestemmelsen også alle tilfælde, der er omfattet af det gældende § 321, stk. 1, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14 (§ 322)

Retsplejelovens § 322, stk. 2, fastslår, at retten i sager af ganske særlig alvorlig karakter skal beskikke en advokat som forsvarer, hvis hensynet til

forsvaret gør det påkrævet. Som reglerne er i dag, skal det således for det første afgøres, om den konkrete sag må anses som ganske særlig alvorlig og for det andet, om sagen på baggrund af dens alvor rummer sådanne problemstillinger, at sigtede bør have en advokat som forsvarer. Det kan være en vanskelig vurdering for kredsretten at foretage allerede på det tidspunkt, hvor forsvareren skal tilkaldes eller beskikkes, hvilket har ført til en uensartet praksis for anvendelse af bestemmelsen. Der henvises til de almindelige bemærkninger ovenfor afsnit 2.10. for en uddybende gennemgang af gældende ret.

Det foreslås at nyaffatte § 322, stk. 2, således at det kommer til at fremgå, at retten skal beskikke en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, i sager af ganske særlig alvorlig karakter, herunder sager om drab, voldtægt eller grov vold, og sager hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om forvaring, medmindre det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet. Bestemmelsen vil omfatte sager, hvor forsvareren beskikkes under efterforskningen, herunder i forbindelse med videoafhøringer af børn, hvor der er mistanke om kriminalitet af den nævnte karakter.

Forslaget indebærer, at kredsretten som altovervejende hovedregel skal beskikke en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, i sager af ganske særlig alvorlig karakter, og at det altid omfatter sager om drab, voldtægt eller grov vold, og sager hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om forvaring. I de nævnte sagstyper vil anklagemyndigheden som altovervejende hovedregel møde med en juridisk uddannet anklager, fordi sagerne efter sin karakter må betegnes som ganske særlig alvorlige. Endvidere vil sådanne sager ofte indeholde komplekse processuelle eller materielle problemstillinger.

Bestemmelsen er ikke udtømmende. Ved vurderingen af om den konkrete sag må anses som ganske særlig alvorlig, bør retten – udover sagens karakter – særligt lægge vægt på, om der møder en juridisk anklager i sagen. Det vil eksempelvis ofte være tilfældet i større økonomiske sager, overgrebssager mod børn og sager, der kan få særligt vidtgående konsekvenser for sigtede, for eksempel fordi vedkommende er politiker, politimand eller beklæder en anden lignende betroet stilling. Det vil desuden fortsat især være forbrydelser af personfarlig karakter som bl.a. frihedsberøvelse, ulovlig tvang, røveri og brandstiftelse og meget omfattende overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer, der vil kunne opfylde kriteriet. Retten bør ved

vurderingen derudover også lægge vægt på de personlige forhold. Det vil eksempelvis tale for, at der beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer, hvis sigtede af sundhedsvæsenet er diagnosticeret som psykisk afvigende eller lignende.

Forslaget indebærer desuden, at eder i de pågældende sager udover en advokat også kan beskikkes en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen. Det er op til retten at vurdere, hvilken type forsvarer der skal beskikkes i den konkrete sag, herunder om det bør være en af de befittede advokater.

Udgangspunktet kan alene fraviges, hvis det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet. Det antages at have undtagelsens karakter, men vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis der er tale om en helt ukompliceret tilståelsessag, hvor anklagemyndigheden heller ikke møder med en juridisk anklager.

I sager, der ikke er omfattet af § 322, stk. 2, skal kredsretten fortsat beskikke en autoriseret forsvarer, jf. § 322, stk. 1. Af hensyn til den særlige grønlandske ordning for behandling af sager i første instans og for at sikre en større ensartethed, bør kredsretterne i disse tilfælde ikke beskikke en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, medmindre det efter en samlet vurdering er mere hensigtsmæssigt – f.eks. af hensyn til nærhedsprincippet, sigtedes ønsker eller på grund af praktiske forhold, herunder at det ikke er muligt at finde en autoriseret forsvarer, der ikke har bestået juridisk kandidateksamen, der kan tage sagen. Det bemærkes hertil, at en autoriseret forsvarer kan afbeskikkes i medfør af retsplejelovens § 325, stk. 1, hvis det under sagens forberedelse viser sig, at hensynet til forsvaret gør det påkrævet.

Kredsretten bør fortsat tage hensyn til den sigtedes egne ønsker i det omfang, de ikke kolliderer med hensynet til det fornødne forsvar, jf. herved § 324.

Rettens afgørelse om forsvarerbeskikkelse kan fortsat kæres til landsretten, jf. § 322, stk. 3.

Til nr. 15 (§ 364)

Retsplejelovens § 364 angår frist for tilbageholdelse m.v. og fristforlængelse.

Det fremgår af § 364, stk. 1, at bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede i Grønland, fastsætter retten i beslutningen en frist for tilbageholdelsens eller forholdsreglens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger.

Det fremgår af § 364, stk. 2, at retten kan forlænge fristen, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved en beslutning, der skal begrundes, medmindre sigtede erklærer sig indforstået med forlængelsen.

Det fremgår af § 364, stk. 3, at fremstilling af en sigtet, der er tilbageholdt eller undergivet anden frihedsberøvende forholdsregel, dog kan undlades, når vedkommende giver afkald derpå eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Det foreslås at indsætte *stk. 4*. Forslaget indebærer, at når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, efter § 362, stk. 4, eller § 366. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Efter hovedforhandlingens begyndelse finder § 367, stk. 2, sidste pkt., og stk. 3, tilsvarende anvendelse. Bestemmelserne i 1.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse i tilståelsessager, hvor anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 449 a, og retten har fastsat tidspunktet for retsmødet.

Den foreslåede bestemmelse er ny og vedrører muligheden for at forlænge tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, uden at fastsætte frist herfor. Formålet med den foreslåede bestemmelse er at mindske antallet af formelle retsmøder om fristforlængelser uden protest.

Bestemmelsen forudsættes kun anvendt, hvis retten finder, at der efter de gældende regler er grundlag for tilbageholdelse eller forholdsregler, der

træder i stedet herfor, i hvert fald for en længere periode end de 4 uger, som er maksimum efter den almindelige frist, jf. retsplejelovens § 364, stk. 1, og at tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, indtil domsafsigelse ikke på forhånd kan anses for udelukket efter den almindelige proportionalitetsbestemmelse i retsplejelovens § 359.

Bestemmelsen bør ikke anvendes, hvis retten i øvrigt finder det betænkeligt. Udsættes tidspunktet for hovedforhandlingen, må retten træffe en ny afgørelse efter bestemmelsen.

Finder retten ikke grundlag for at anvende den foreslåede bestemmelse, vil den gældende bestemmelse om fortsat tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, efter hovedforhandlingens begyndelse uden yderligere forlængelser i retsplejelovens § 367, stk. 1, finde anvendelse.

Træffer retten efter hovedforhandlingens begyndelse bestemmelse om, at hovedforhandlingen må udsættes, må retten inden for fristen på 7 dage træffe afgørelse om, hvorvidt udsættelsen medfører, at der bør fastsættes en frist for tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, efter den almindelige regel i retsplejelovens § 364, stk. 1, eller om varetægtsfængslingen kan løbe videre uden frist efter den foreslåede nye bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16-18 (§ 449 a)

Retsplejelovens § 449 a angår tilståelsessager, dvs. sager, der ellers skulle være behandlet med domsmænd, men som behandles i en forenklet proces og uden domsmænd, fordi tiltalte har tilstået og samtykket i sagens behandling som tilståelsessag.

Det fremgår af § 449 a, stk. 1, nr. 4, at en sag ikke kan behandles som tilståelsessag, hvis der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 eller kapitel 34.

Det fremgår af § 449 a, stk. 3, at hvis sigtede er anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 321, stk. 1, nr. 1, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen

behandles som tilståelsessag. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Det fremgår af § 449 a, stk. 4, at hvis sigtede ikke er anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke til, at sagen behandles som en tilståelsessag. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

Det foreslås at ændre § 449 a, stk. 1, nr. 4, således at henvisningen til kriminallovens kapitel 33 udgår.

Forslaget indebærer, at kriminalsager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, fremover kan behandles som en tilståelsessag.

For at sagen skal kunne afgøres som en tilståelsessag, vil det være en forudsætning, at sigtede – trods sin afvigende psykiske tilstand – forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag.

Det vil herunder også i denne nye type tilståelsessager være en ufravigelig betingelse, at sigtede i et retsmøde afgiver en uforbeholden tilståelse, jf. § 449 a, stk. 1, indledningen, der ikke foreslås ændret. Hvis tiltalte som følge af sin psykiske tilstand ikke er i stand hertil, eller ikke forstår betydningen af tilståelsen eller samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag, kan sagen ikke gennemføres som en tilståelsessag.

I praksis vil der desuden være behov for, at tiltaltes psykiske tilstand er tilstrækkeligt klarlagt til, at retten kan afsige dom om den rette foranstaltning.

Det foreslås i § 449 a, stk. 3, 1. pkt., efter ”retsmødet,” at indsætte ”eller bliver der spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33” og at tilføje en henvisning til § 321, stk. 1, nr. 4.

Forslaget indebærer, at i tilståelsessager, hvor der bliver der spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, skal forsvareren have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke til, at sagen behandles som tilståelsessag. Forsvareren skal desuden være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Det foreslås i § 449 a, stk. 4, 1. pkt., efter ”retsmødet,” at indsætte ”og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33”.

Forslaget indebærer, at § 449 a, stk. 4, om valgfri forsvarerbeskikkelse ikke finder anvendelse, hvis der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om, at der obligatorisk skal medvirke forsvarer i tilståelsessager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, jf. forslaget til § 321, stk. 1, nr. 4 (lovforslagets § 1, nr. 7), og forslaget til ændring af § 449 a, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 19 (§ 451)

Retsplejelovens § 451 fastslår, at medmindre andet er bestemt i loven, skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Retsformanden kan dog, efter at tiltalte har afgivet forklaring, tillade, at tiltalte forlader retten.

Det foreslås at nyaffatte § 451, 2. pkt., således at retsformanden efter anmodning fra tiltalte kan tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Forslaget indebærer, at retsformanden som noget nyt får mulighed for at tillade, at tiltalte forlader retten, før tiltalte har afgivet forklaring, eller at tiltalte slet ikke er til stede under hovedforhandlingen.

Når retsformanden giver en sådan tilladelse, er tiltalte ikke forpligtet til at være til stede under hovedforhandlingen eller den pågældende del af hovedforhandlingen. Tiltaltes manglende fremmøde vil derfor ikke være en ulovlig udeblivelse, og der vil derfor ikke kunne træffes afgørelse om anholdelse af tiltalte som følge af tiltaltes manglende fremmøde, ligesom tiltaltes manglende fremmøde ikke kan anses som en tilståelse eller tillægges andre udeblivelsesvirkninger.

Retsformanden kan tilbagekalde en tilladelse efter § 451, 2. pkt., men hvis tiltalte herefter ikke frivilligt møder – og ikke er tilbageholdt og dermed blot

vil skulle fremstilles – vil det være nødvendigt at forkynde en indkaldelse til retsmøde for tiltalte med lovligt varsel og med tilkendegivelse af udeblivelsesvirkninger, før tiltaltes fortsatte udeblivelse i givet fald kan føre til anholdelse.

Tilladelse til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne vil kunne gives både før hovedforhandlingen og under hovedforhandlingen, herunder i tilfælde af tiltaltes ulovlige udeblivelse eller lovlige forfald. Tilladelsen vil kun kunne gives efter anmodning fra tiltalte, men det er ikke et krav, at initiativet kommer fra tiltalte. Der er dermed ikke noget til hinder for, at retten spørger tiltalte eller forsvareren, om tiltalte vil anmode om tilladelse til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Tilladelse vil bl.a. kunne gives, hvis tiltalte på grund af psykisk lidelse ikke ønsker at deltage i hovedforhandlingen, herunder med henblik på at skåne den tiltalte for en situation, der grundet den psykiske lidelse er uhensigtsmæssigt belastende for den tiltalte. Tilladelse vil dog ikke kunne gives, hvis retsformanden finder, at tiltaltes tilstedeværelse er nødvendig af hensyn til sagens behandling.

Tilladelse vil som nævnt forudsætte, at tiltalte anmoder om det, og det forudsættes herved, at tiltalte har haft lejlighed til at drøfte anmodningen med forsvareren, sådan at forsvareren kan vejlede om konsekvenserne heraf, herunder mulige konsekvenser ved at undlade at afgive forklaring. Det vil dermed også være en forudsætning, at tiltalte trods sin eventuelle psykiske lidelse har en rimelig forståelse af, hvad anmodningen indebærer.

Der gælder ingen formkrav til tiltaltes anmodning, som kan fremsættes skriftligt eller mundtligt, herunder mundtligt over for forsvareren, sådan at denne herefter skriftligt eller mundtligt viderebringer anmodningen til retten. Anmodningen kan herunder også fremsættes telefonisk over for forsvareren under en pause i et retsmøde, som tiltalte er udeblevet fra, men det er som nævnt en forudsætning, at tiltalte har en rimelig forståelse af, hvad anmodningen indebærer, hvilket det i givet fald påhviler forsvareren at sikre sig.

Før retsformanden tager stilling til, om tiltaltes anmodning skal imødekommes, bør anklagemyndigheden have lejlighed til at udtale sig. Det vil i

særlige tilfælde kunne have betydning for anklagemyndighedens førelse af sagen, at tiltalte er til stede.

Ved siden af retsformandens adgang efter § 451, 2. pkt., til efter anmodning fra tiltalte at bestemme, at hovedforhandlingen kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, vil uændret gælde en adgang for retten til under ganske særlige omstændigheder at gennemføre en hovedforhandling uden tiltaltes tilstedeværelse, når tiltalte på grund sin psykiske tilstand er ude af stand til at forstå og følge hovedforhandlingen, jf. herved Højesterets kendelse af 19. december 2000 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2001 side 611. Under sådanne ganske særlige omstændigheder er det ikke en betingelse, at tiltalte anmoder om tilladelse til ikke at være til stede.

Tilladelse vil også kunne gives i andre tilfælde end ved psykisk lidelse. Tilladelse vil eksempelvis kunne gives, hvis tiltalte har oplyst lovligt forfald, men til trods herfor ønsker hovedforhandlingen gennemført som planlagt. Tilsvarende vil gælde, hvis tiltalte utilsigtet er udeblevet uden oplyst lovligt forfald, og anklagemyndighedens sanktionspåstand ikke giver mulighed for at afgøre sagen ved en udeblivelsesdom i medfør af retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 16.

Som et yderligere eksempel kan nævnes, at der i længevarende sager vil kunne gives tilladelse til, at tiltalte ikke er til stede under en del af hovedforhandlingen. Hvis der er flere tiltalte, vil en tiltalt f.eks. kunne få tilladelse til ikke at være til stede under de dele af hovedforhandlingen, som ikke eller kun i ringe grad vedrører den pågældende.

Der stilles efter forslaget ikke bestemte krav til grundlaget for en anmodning. Retsformanden vil kunne tage stilling til en anmodning ud fra de oplysninger, som allerede indgår i sagen, eller vil kunne beslutte, at der f.eks. er behov for yderligere lægelig dokumentation, før der tages stilling til anmodningen.

Spørgsmålet om tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen bør så vidt muligt afklares forud for hovedforhandlingen, men en anmodning om ikke at være til stede, som forsvareren på tiltaltes vegne fremsætter ved hovedforhandlingens start, vil også kunne imødekommes. Det bemærkes herved, at hvis tiltalte er udeblevet og ikke straks kan bringes til stede, kan alternativet være en udsættelse af hovedforhandlingen, hvilket både

forlænger sagsbehandlingstiden i den konkrete sag og trækker på domstolens ressourcer til skade for parterne i andre sager og for samfundet.

Retsplejelovens § 451 kan i medfør af retsplejelovens § 561 også anvendes i landsretten med de ændringer, der er fastsat i kapitel 44 om appel og genoptagelse af kriminalsager, eller som følger af forholdenes forskellighed.

Der er ikke fastsat særlige regler om tiltaltes udeblivelse fra ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og § 451 kan i sådanne anker anvendes i samme omfang som i 1. instans.

Retsplejelovens § 451 er derimod uden betydning for ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, da tiltalte under alle omstændigheder ikke behøver at være til stede under behandlingen af en ankesag, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 557, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 24. Tiltaltes ret til ikke at møde til sådanne hovedforhandlinger følger således direkte af § 557, og det er dermed overflødigt at anmode om tilladelse efter § 451, 2. pkt., til ikke at være til stede.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20-24 (§ 453)

Retsplejelovens § 453 angår tilfælde, hvor tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen.

Det fremgår af § 453, stk. 1, at hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen, uden at forholdet er omfattet af § 452, stk. 2, og den pågældende ikke straks kan bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 og 3.

Retsplejelovens § 452, stk. 2, angår sager, hvor der ikke er spørgsmål om anden foranstaltning eller retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Det følger af § 453, stk. 2, at hvis tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske

afhøring af vidner og skønsmænd, der er mødt, hvis det er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Er tiltalte repræsenteret ved forsvarer, kan der dog kun foretages afhøring, hvis forsvareren er mødt.

Det følger af § 453, stk. 3, at hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring om det, skal hovedforhandlingen i fem nærmere angivne situationer fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

En hovedforhandling skal under disse betingelser fremmes til dom bl.a., når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden retsformandens tilladelse (nr. 2), når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen (nr. 3), og når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning (nr. 4).

Det følger af § 453, stk. 4, at medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Det foreslås i § 453, *stk. 1*, efter ”medmindre” at indsætte ”retsformanden tillader, at tiltalte ikke er til stede, jf. § 451, 2. pkt., eller”.

Med forslaget præciseres, at en hovedforhandling ikke skal udsættes, når tiltaltes manglende tilstedeværelse er i overensstemmelse med en tilladelse fra retsformanden efter § 451, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11, til ikke at være til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.

Dette gælder også, når retsformandens tilladelse efter § 451, 2. pkt., først gives, efter at tiltalte er udeblevet.

Det foreslås at ændre § 453, *stk. 3, nr. 2*, så bestemmelsen gælder, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen.

Forslaget viderefører med litra a den gældende bestemmelse i stk. 3, nr. 2, med den ændring, at litra a angiver, at det er uden retsformandens tilladelse fremfor uden rettens tilladelse, at tiltalte har forladt retten. Ændringen skyldes, at kompetencen til at tillade, at tiltalte forlader retten både efter gældende ret og efter forslaget tilkommer retsformanden, jf. retsplejelovens § 451, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11.

Denne del af bestemmelsen vil uændret gå ud på, at hovedforhandlingen på anklagemyndighedens begæring skal gennemføres til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden retsformandens tilladelse.

Der vil ikke gælde nogen begrænsninger i, hvilken sanktion der kan idømmes i tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra a.

Hvis tiltalte har forladt retten med retsformandens tilladelse i medfør af § 451, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11, følger det af den foreslåede affattelse af § 453, stk. 1, at sagen ikke skal udsættes, og § 453, stk. 3, er dermed ikke relevant. Hovedforhandlingen vil nemlig i denne situation allerede i medfør af § 453, stk. 1, kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær.

Det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, indebærer, at hovedforhandlingen fremover som noget nyt også vil kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær, når en tiltalt, der var mødt ved hovedforhandlingens begyndelse, udebliver på en senere retsdag under hovedforhandlingen.

Hovedforhandlingen skal også i denne situation fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden begærer det, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. § 453, stk. 3, indledningen, der ikke foreslås ændret.

Det vil desuden være en betingelse, at tiltalte ikke har oplyst lovligt forfald, at tiltalte er lovligt indkaldt til retsmødet, og at det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. nedenfor om forslaget til ændring af § 453, stk. 4.

Der vil ikke gælde nogen begrænsninger i, hvilken sanktion der kan idømmes i tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b.

Det foreslås, at når forsvareren begærer det, kan tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen af sager, der fremmes i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 (retsplejelovens § 467, stk. 2, nr. 6).

Det foreslås endvidere, at hvis sagen i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, er fremmet i tiltaltes fravær, skal dommen forkyndes for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for tiltalte personlig, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 (retsplejelovens § 474, stk. 3).

Det foreslås endelig, at hvis sagen i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte under nærmere angivne omstændigheder begære sagen genoptaget, jf. lovforslagets § 1, nr. 18 (retsplejelovens § 592 a, stk. 1).

Det foreslås at ophæve § 453, stk. 3, nr. 3.

Hvis tiltalte med retsformandens tilladelse i medfør af § 451, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11, ikke er mødt til hovedhandlingen eller en del heraf, følger det af den foreslåede affattelse af § 453, stk. 1, at sagen ikke skal udsættes. Hovedforhandlingen kan dermed allerede i medfør af denne bestemmelse fremmes til dom i tiltaltes fravær.

Den gældende bestemmelse i § 453, stk. 3, nr. 3, kan derfor ophæves som overflødig ved siden af den mere vidtgående ordning efter § 451, 2. pkt., og § 453, stk. 1.

Det bemærkes herved også, at § 451, 2. pkt., og § 453, stk. 1, i modsætning til det gældende § 453, stk. 3, nr. 3, hverken kræver en begæring fra anklagemyndigheden eller er begrænset til bestemte sanktioner.

Det foreslås i § 453, stk. 3, nr. 4, der bliver nr. 3, at ændre 6 måneder til 1 år.

Forslaget indebærer, at en tiltalt, der udebliver uden oplyst lovligt forfald, fremover på anklagemyndighedens begæring, hvis retten ikke finder tiltaltes

tilstedeværelse nødvendig, kan idømmes anbringelse i anstalt i op til 1 år mod 6 måneder efter gældende ret.

Bestemmelsen videreføres i øvrigt uden ændringer, herunder således at tiltalte endvidere kan idømmes bøde og erstatning samt de i bestemmelsen opregnede andre retsfølger, dvs. konfiskation, udvisning eller førerretsfrakendelse.

Det foreslås i § 453, stk. 4, at ændre ”Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte” til ”Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden oplyst lovligt forfald og”.

Med forslaget ophæves muligheden for, at tiltalte kan samtykke i, at sagen gennemføres i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), selv om tiltalte ikke har været lovligt indkaldt eller det ikke fremgik af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Denne ændring har sammenhæng med de foreslåede ændringer af § 451, 2. pkt., og § 453, stk. 1, som indfører en videregående adgang til med tiltaltes samtykke og retsformandens tilladelse at gennemføre kriminalsagen til dom i tiltaltes fravær. Den foreslåede ordning efter § 451, 2. pkt., og § 453, stk. 1, kræver således ikke anklagemyndighedens begæring og er ikke begrænset til bestemte sanktioner. Den eksisterende samtykkeordning efter § 453, stk. 3, nr. 4, jf. stk. 4, foreslås derfor ophævet som overflødig.

Med forslaget lovfæstes det endvidere, at sagen ikke kan gennemføres i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), hvis tiltalte har oplyst lovligt forfald.

Da sagen kun kan fremmes til dom i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), på anklagemyndighedens begæring, vil anklagemyndigheden kunne begære sagen udsat, selv om der ikke ved retsmødets begyndelse foreligger tilstrækkelig dokumentation for lovligt forfald. Anklagemyndigheden kan herunder eventuelt finde det hensigtsmæssigt med en kortere udsættelse med henblik på at oplyse baggrunden for tiltaltes udeblivelse nærmere, hvis lovligt forfald er sandsynliggjort i en vis grad, men ikke i en sådan grad, at retten vil afvise at fremme sagen som følge af lovligt forfald.

Det forudsættes endvidere, at retten ikke vil være forpligtet til at gennemføre sagen til dom i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4 (fremover nr. 3), hvis der, før sagen optages til dom, fremkommer tilstrækkelig dokumentation for tiltaltes lovligt forfald. I denne situation vil tiltalte, hvis tiltalte endvidere af tiltalte utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at dokumentere lovligt forfald, have et ubetinget krav på genoptagelse af sagen, jf. retsplejelovens § 592 a, stk. 1. Retten vil på den baggrund kunne finde det hensigtsmæssigt at udsætte sagen med henblik på, at tiltalte, når denne ikke længere har lovligt forfald, kan møde i retten og afgive forklaring, hvis tiltalte ønsker det, samt få det sidste ord. Tiltalte vil ikke have krav på gentagelse af bevisførelsen, men hvis tiltalte vælger at afgive forklaring, vil det rent praktisk være nødvendigt, at anklagemyndigheden og forsvareren gentager deres afsluttende bemærkninger, selv om disse måtte være afgivet tidligere. Retten vil omvendt også efter en samlet vurdering kunne finde det mere hensigtsmæssigt på anklagemyndighedens begæring at gennemføre sagen til dom, selv om der i mellemtiden er fremkommet tilstrækkelig dokumentation for tiltaltes lovligt forfald.

Med forslaget gøres reglen i § 453, stk. 4, endvidere anvendelig på tilfælde, der er omfattet af det foreslåede nye § 453, stk. 3, nr. 2, litra b.

Det betyder, at det er en forudsætning for i medfør af det foreslåede § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, på anklagemyndighedens begæring at gennemføre sagen til dom i tiltaltes fravær, når en tiltalt, der er mødt ved sagens begyndelse, udebliver på en senere retsdag under hovedforhandlingen, at tiltalte er udeblevet på den pågældende senere retsdag uden oplyst lovligt forfald og har været lovligt indkaldt til det pågældende retsmøde og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Tiltalte kan være indkaldt til det senere retsmøde i den oprindelige indkaldelse til hovedforhandlingen, hvis det af denne indkaldelse fremgik, at hovedforhandlingen var fastsat til bl.a. denne dato. Er der ændret i datoen for retsmødet siden den oprindelige indkaldelse, er det en betingelse, at indkaldelse til retsmødet forkyndes for tiltalte. Dette kan ske mundtligt i et retsmøde, hvor tiltalte er til stede, eller hvortil tiltalte er lovligt indkaldt og ikke har oplyst lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 132. Det vil samtidig skulle tilkendes, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Er tiltalte ikke til stede i retsmødet, skal retten også efterfølgende give tiltalte særskilt meddelelse om den ændrede dato, jf. retsplejelovens § 132, stk. 2, 2. pkt. Hvis det på grund af manglende kontaktoplysninger for tiltalte ikke har været muligt at give tiltalte meddelelse om den ændrede dato, er en forkyndelse i medfør af retsplejelovens § 132, stk. 2, 1. pkt., ikke desto mindre gyldig, og § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, vil kunne anvendes. Det følger imidlertid af retsplejelovens § 592 a, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 18, at tiltalte vil have ret til genoptagelse af sagen, hvis tiltalte faktisk ikke har været bekendt med datoen for retsmødet.

Retsplejelovens § 453 kan i medfør af retsplejelovens § 561 også anvendes i landsretten med hensyn til behandlingen af anklagemyndighedens anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Retsplejelovens § 453 er derimod uden betydning for ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og for tiltaltes anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Dette skyldes, at ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, under alle omstændigheder – dvs. uanset reglerne i § 453 – kan behandles i tiltaltes fravær, når tiltalte er lovligt indkaldt og ikke har oplyst lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 557, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 24.

Hvad angår tiltaltes anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, er udgangspunkt, at tiltaltes anke skal afvises, hvis tiltalte trods forkyndt tilsigelse udebliver uden oplyst lovligt forfald, jf. retsplejelovens § 556, stk. 1. Tiltaltes anke kan undtagelsesvis behandles i tiltaltes fravær, men dette sker i givet fald direkte i medfør af § 556, stk. 1, og reglerne i § 453 har ikke nogen betydning i den henseende.

Samlet set anvendes retsplejelovens § 453 i ankesager dermed kun på anklagemyndighedens bevisanke.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 25 (§ 467, stk. 2, § 474, stk. 3, og § 592 a, stk. 1)

Det fremgår af retsplejelovens § 467, stk. 2, nr. 6, at når forsvareren begærer det, kan tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har

afgivet til politiet om sigtelsen, benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen af sager, der fremmes i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4.

Det fremgår af retsplejelovens § 474, stk. 3, at hvis en dom i en kriminalsag i medfør af § 453, stk. 3, er fremmet i tiltaltes fravær, skal en udskrift af dommen forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for tiltalte personlig.

Det fremgår af § 592 a, stk. 1, at hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte under nærmere angivne omstændigheder begære sagen genoptaget.

Det foreslås i § 467, stk. 2, nr. 6, § 474, stk. 3, 4. pkt., og § 592 a, stk. 1, 1. pkt., at ændre henvisningen til § 453, stk. 3, nr. 4, til en henvisning til § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, og nr. 3.

Forslaget indebærer, at de beskrevne regler om forsvarerens mulighed for at benytte tiltaltes forklaring til politirapport som bevis under hovedforhandlingen, om forkyndelse af dommen og om tiltaltes ret til at kræve sagen genoptaget også vil gælde, når en sag fremmes til dom i tiltaltes fravær i medfør af det foreslåede nye § 453, stk. 3, nr. 2, litra b, jf. lovforslagets § 1, nr. 14, om tiltaltes udeblivelse senere under hovedforhandlingen efter at være mødt ved sagens begyndelse.

Forslaget er desuden en konsekvens af, at § 453, stk. 3, nr. 3, foreslås ophævet, hvorved det gældende § 453, stk. 3, nr. 4, bliver § 453, stk. 3, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 15.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26 (§ 491 b)

Det følger af retsplejelovens § 491 b, at erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i kapitel 42.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 491 b, stk. 2. Efter den foreslåede bestemmelse behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42, bortset fra

§ 490, stk. 1, 5. pkt., på begæring endvidere erstatningskrav, der på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler rejses af den forurettede i sager om overtrædelse af kriminallovens §§ 74 (blodskam), 77 (voldtægt), § 80, stk. 2 (samleje m.v. med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse), eller § 81 a, jf. §§ 74, 77 eller § 80, stk. 2, i de tilfælde, der er nævnt i de foreslåede nr. 1-3.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forurettede i sager om overtrædelse af de nævnte bestemmelser i de tilfælde, der er nævnt i nr. 1-3, vil kunne få erstatningskrav, der rejses på baggrund af de almindelige erstatningsregler, behandlet efter den forenkledte proces i retsplejelovens kapitel 42. Sådanne erstatningskrav vil således kunne blive behandlet af anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 490.

Hvis et erstatningskrav ikke imødekommes, vil den erstatningssøgende desuden kunne anmode anklagemyndigheden om at indbringe kravet for retten, der som udgangspunkt vil behandle sagen i kriminalrettens former, jf. § 491.

Fristen for at fremsætte krav efter retsplejelovens § 490, stk. 1, 5. pkt., som er to måneder efter, at indgrebet er ophørt, vil ikke gælde for erstatningskrav omfattet af den foreslåede bestemmelse. Sådanne erstatningskrav vil således også kunne fremsættes på et senere tidspunkt. Det bemærkes dog, at dette ikke vil have betydning for, om kravet vil være forældet efter de almindelige forældelsesregler.

Det vil fortsat bero på de almindelige erstatningsregler, om den forurettede i det konkrete tilfælde har ret til erstatning. Det bemærkes i den forbindelse, at formuleringen om, at kravet rejses »som følge af« de situationer, der er nævnt i nr. 1-3, ikke vil have betydning for vurderingen af ansvarsgrundlaget. Det vil således fortsat bero på en vurdering efter dansk rets almindelige erstatningsregler, om politiet eller anklagemyndigheden har handlet ansvarspådragende i den konkrete situation, og om der i øvrigt er grundlag for erstatning.

Det foreslåede nye stk. 2 i § 491 b vil ikke indebære ændringer i anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i § 491 b (fremover § 491 b, stk. 1). Forslaget vil desuden ikke afskære forurettede fra at rejse krav om erstatning efter de almindelige erstatningsregler uden for den forenkledte proces i retsplejelovens 42.

Ifølge det foreslåede § 491 b, stk. 2, nr. 1, vil den udvidede adgang til at få erstatningskrav behandlet efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 42 finde anvendelse, hvis kravet rejses af forurettede som følge af, at forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse.

Det foreslåede § 491 b, stk. 2, nr. 1, vil som udgangspunkt omfatte tilfælde, hvor forurettede ikke har haft 4 uger til at klage, jf. klagefristen i retsplejelovens § 61 f, stk. 4, jf. § 314, stk. 2. Det vil indebære, at tilfælde, hvor forurettede ikke har fået meddelelse om en afgørelse om påtaleopgivelse senest 4 uger inden udløbet af fristen i retsplejelovens § 315, stk. 1, som udgangspunkt vil være omfattet. Bestemmelsen vil desuden som udgangspunkt omfatte tilfælde, hvor der ikke er givet klagevejledning senest 4 uger inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1.

Forurettede vil efter omstændighederne kunne have haft tilstrækkelig mulighed for at klage efter den foreslåede bestemmelse, selv om forurettede har fået meddelelse om en afgørelse om påtaleopgivelse eller klagevejledning senere end 4 uger inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1. Om det er tilfældet vil bero på en konkret vurdering, hvor der bl.a. vil kunne lægges vægt på sagens kompleksitet og hvor lang tid, der er forløbet mellem, at forurettede fik meddelelse om afgørelsen samt klagevejledning, og udløbet af fristen i § 315, stk. 1. Det forudsættes desuden, at bestemmelsen ikke vil kunne anvendes, hvis en manglende eller sen underretning af forurettede skyldes forurettedes forhold. Det bemærkes dog, at forurettede altid vil have haft tilstrækkelig mulighed for at klage efter den foreslåede bestemmelse, hvis forurettede faktisk har klaget inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1. Det vil ikke være en betingelse efter den foreslåede bestemmelse, at den overordnede anklagemyndighed ville have omgjort afgørelsen om påtaleopgivelse, hvis den forurettede havde klaget over den. Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 315, stk. 1, vil være 4 måneder fra den dato, hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse.

Ifølge det foreslåede § 491 b, stk. 2, nr. 2, vil den udvidede adgang til at få erstatningskrav behandlet efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 42 desuden kunne finde anvendelse, hvis kravet rejses af forurettede som følge af, at forurettedes klage over en afgørelse om påtaleopgivelse ikke er blevet behandlet inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1. Det foreslåede §

491 b, stk. 2, nr. 2, vil omfatte tilfælde, hvor der ikke er truffet endelig afgørelse i en sag angående den forurettedes klage over en afgørelse om påtaleopgivelse inden udløbet af omgørelsesfristen. Det bemærkes, at det ikke vil være en forudsætning, at den overordnede anklagemyndighed ville have omgjort afgørelsen om påtaleopgivelse, hvis den forurettedes klage var blevet behandlet inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1.

Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 315, stk. 1, vil være 4 måneder fra den dato, hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Ifølge det foreslåede § 491 b, stk. 2, nr. 3, vil den udvidede adgang til at få erstatningskrav behandlet efter den forenklede proces i retsplejelovens kapitel 42 finde anvendelse, hvis kravet rejses af forurettede som følge af, at en afgørelse om omgørelse af påtaleopgivelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af fristen i § 315, stk. 1. Det foreslåede § 491 b, stk. 2, nr. 3, vil omfatte tilfælde, hvor der er truffet endelig afgørelse om omgørelse af en afgørelse om påtaleopgivelse, men hvor denne afgørelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af omgørelsesfristen. Bestemmelsen vil omfatte tilfælde, hvor der ikke er sket forkyndelse, jf. retsplejelovens § 315, stk. 1. Det vil ikke være en forudsætning, at den forurettede har klaget over afgørelsen om påtaleopgivelse. Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 315, stk. 1, vil være 4 måneder fra den dato, hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse.

Til nr. 27 (§ 494 a)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 494 a om tilladelse til anke af en dom, der er afsagt af Retten i Grønland i en civil sag.

Det fremgår af retsplejelovens § 494, stk. 1, at domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan ankes til Grønlands Landsret af en part, der ved dommen ikke har fået fuldt medhold i sin påstand.

Med den foreslåede § 494 a indføres der som noget nyt krav om tilladelse til anke af domme, der er afsagt af Retten i Grønland, når ankesagen angår krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr.

Der foreslås ingen ændringer med hensyn til anke af domme, der er afsagt af en kredsret. Kredsretternes domme vil fortsat kunne ankes uden tilladelse uanset ankesagens økonomiske værdi.

Det foreslås i § 494 a, at hvis ankesagen angår krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., kan en dom, der er afsagt af Retten i Grønland, kun ankes med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af 1. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Forslaget indebærer, at det fremover vil kræve en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at anke en dom i en civil sag fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret, hvis ankesagen efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr.

Ankesagen vil efter påstanden have en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., hvis ankesagen efter påstanden angår penge eller penges værdi, og der under ankesagen påstås en ændring i forhold til Retten i Grønlands dom, hvis økonomiske værdi ikke overstiger 50.000 kr.

Som eksempel kan nævnes, at appellant er frifundet ved Retten i Grønlands dom og anker med påstand om betaling af 50.000 kr. med tillæg af rente og sagsomkostninger. Da rente af en hovedstol (i modsætning til renter, som indtales separat) og sagsomkostninger ikke skal medregnes i forhold til beløbsgrænsen, vil anke i dette eksempel fremover kræve tilladelse. Som et andet eksempel kan nævnes, at appellant ved Retten i Grønlands dom er tilkendt 150.000 kr. med tillæg af rente og sagsomkostninger og anker med påstand om betaling af 200.000 kr. med tillæg af rente og sagsomkostninger. Da den påståede ændring af Retten i Grønlands dom i dette eksempel ikke overstiger 50.000 kr. (ekskl. renter og sagsomkostninger), vil anke også i dette eksempel fremover kræve tilladelse. Som et tredje eksempel kan nævnes, at A ved Retten i Grønlands dom er dømt til at betale 30.000 kr. til B. A vil i dette eksempel kunne anke uden tilladelse, hvis A's påstand under ankesagen er, at A skal frifindes for B's krav, og at B herudover skal betale 40.000 kr. til A, da den påståede ændring i forhold til Retten i Grønlands dom i så fald udgør 70.000 kr.

Kravet om anketilladelse gælder for den, der selvstændigt anker en dom fra Retten i Grønland. Når en dom er anket, enten uden tilladelse, fordi ankesagens økonomiske værdi efter appellants påstand overstiger 50.000 kr., eller med tilladelse, kan appelindstævnte i svarskriftet nedlægge påstand om ændring af Retten i Grønlands dom uden at være bundet af en beløbsgrænse på 50.000 kr. Appelindstævnte vil således i denne situation uden selv at have fået anketilladelse også kunne påstå en ændring af Retten i Grønlands dom, hvis økonomiske værdi ikke overstiger 50.000 kr.

Som eksempel kan nævnes, at A ved Retten i Grønlands dom dømmes til at betale 50.000 kr. til B. Her vil A fremover kun kunne anke dommen til frifindelse med tilladelse, men hvis B får tilladelse til at anke dommen med påstand om betaling af 100.000 kr., eller hvis B uden tilladelse anker dommen med påstand om betaling af 110.000 kr., vil A i svarskriftet kunne påstå frifindelse, selv om A ikke selv kunne have anket dommen til frifindelse uden tilladelse.

Kravet om anketilladelse vil gælde i ankesager med en økonomisk værdi af højst 50.000 kr. Dette omfatter både ankesager om betaling eller anerkendelse af at skyldte et beløb, og ankesager, som i øvrigt vedrører ydelser med økonomisk værdi. Som eksempler kan nævnes sager med påstand om udlevering af en genstand eller om anerkendelse af rettigheder over fast ejendom eller af immaterialrettigheder af økonomisk værdi.

Kravet om anketilladelse vil derimod ikke gælde i ankesager uden økonomisk værdi. Som eksempler kan nævnes sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og sager om prøvelse af adoption uden samtykke. Sager om fader- og medmoderskab og ægteskabs- og forældremyndigheds-sager, som undtagelsesvis måtte blive afgjort af Retten i Grønland, har heller ikke økonomisk værdi i den foreslåede bestemmelses forstand. Som nævnt gælder det foreslåede krav om anketilladelse slet ikke for kredsrettens domme.

Ankes en dom fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret uden tilladelse i et tilfælde, hvor tilladelse kræves, vil Grønlands Landsret på embeds vegne skulle afvise anken.

Ansøgning om anketilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, der er oprettet ved den danske retsplejelov, men fungerer som et fælles organ for hele riget.

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af ankebegrænsningen, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Det foreslåede kriterium svarer til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til anke af byretsdomme, hvor ankesagens økonomiske værdi ikke overstiger 50.000 kr., jf. den danske retsplejelovs § 368, stk. 2, og forudsættes at skulle anvendes på tilsvarende vis.

Det foreslås, at ansøgning om tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse, men at nævnet dog undtagelsesvis kan meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse.

Dette svarer ligeledes til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til anke af byretsdomme, hvor ankesagens økonomiske værdi ikke overstiger 50.000 kr.

Det foreslås, at den foreslåede bestemmelse om krav om anketilladelse, når ankesagen har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., skal finde anvendelse på anke af domme, der er afsagt efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 5, stk. 5, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 28 (§ 497, stk. 1)

Retsplejelovens § 497 angår iværksættelse af anke i civile sager.

Det fremgår af bestemmelsen, at anke sker ved indlevering af en ankestævning med en genpart til landsretten inden ankefristens udløb.

Det foreslås i § 497, stk. 1, at indsætte ”eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 494 a inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren”.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om at indføre krav om tilladelse for at kunne anke domme fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret, når ankesagen har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., jf. lovforslagets § 1, nr. 19 (retsplejelovens § 494 a).

Forslaget indebærer, at i de tilfælde, hvor anke fremover vil kræve tilladelse, sker anke ved indlevering af en ankestævning til Grønlands Landsret senest 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 29 (§§ 517 a og 517 b)

Det foreslås at indsætte nye bestemmelser i retsplejelovens §§ 517 a og 517 b om tilladelse til kære af en beslutning, der er truffet af Retten i Grønland i en civil sag.

Det fremgår af retsplejelovens § 517, at beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov.

Med de foreslåede §§ 517 a og 517 b indføres der som noget nyt krav om tilladelse til kære af visse beslutninger, der er truffet af Retten i Grønland.

Der foreslås ingen ændringer med hensyn til kære af beslutninger, der er truffet af en kredsret. Kredsretternes beslutninger vil fortsat kunne kæres uden tilladelse i uændret omfang.

Til § 517 a

Det foreslås i § 517 a, stk. 1, at beslutninger, der træffes af Retten i Grønland under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis, ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af Grønlands Landsret som 2. instans.

Forslaget indebærer, at det fremover vil kræve en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at kære beslutninger truffet under hovedforhandlingen af en civil sag eller dennes forberedelse eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret.

Det foreslåede anvendelsesområde for karebegrænsningsreglen svarer til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til kære af byretternes afgørelser, jf. den danske retsplejelovs § 389 a, og forudsættes at skulle anvendes på tilsvarende vis.

Kæres en beslutning fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret uden tilladelse i et tilfælde, hvor tilladelse kræves, vil Grønlands Landsret på embeds vegne skulle afvise kæren.

Ansøgning om karettilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, der er oprettet ved den danske retsplejelov, men fungerer som et fælles organ for hele riget.

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af beslutninger, der er omfattet af karebegrænsningen, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af Grønlands Landsret som 2. instans.

Det foreslåede kriterium svarer til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til kære af byretternes afgørelser, jf. den danske retsplejelovs § 389 a, og forudsættes at skulle anvendes på tilsvarende vis.

Det foreslås i § 517 a, stk. 2, at ansøgning om karettilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2.

Den foreslåede frist på 4 uger adskiller sig fra den tilsvarende frist, som gælder i Danmark, hvor fristen er 2 uger. Den foreslåede længere frist skyldes de grønlandske forhold.

Fristen regnes som udgangspunkt fra den dag, hvor den pågældende afgørelse er truffet af Retten i Grønland.

Er afgørelsen truffet, uden at kærende var til stede, og uden at vedkommende på forhånd har fået meddelelse om tidspunktet for afgørelsen, regnes fristen dog fra den dag, hvor meddelelsen om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende, jf. den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 518, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 517 b

Det foreslås i § 517 b, stk. 1, at bestemmelser i domme og andre beslutninger om sagsomkostninger truffet af Retten i Grønland, der er fastsat til højst 50.000 kr., ikke kan kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun kæres, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Forslaget indebærer, at det fremover vil kræve en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at kære beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 50.000 kr., og beslutninger om, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der ikke er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr., fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret.

Kærebegrænsningen gælder også, når beslutningen om sagsomkostninger indgår som en bestemmelse i en dom og indbringes særskilt for højere ret, jf. herved retsplejelovens § 495, stk. 3, hvorefter dette kun kan ske ved kære.

Kærebegrænsningen gælder i civile sager, herunder civile retssager og fogsager.

Det foreslåede anvendelsesområde for kærebegrænsningsreglen svarer til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til kære af byretternes afgørelser om sagsomkostninger i civile sager, jf. den danske retsplejelovs § 389, stk. 2, § 391, stk. 1, og § 584 a, stk. 1, og forudsættes at skulle anvendes på tilsvarende vis.

Kæres en beslutning om sagsomkostninger, herunder en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret

uden tilladelse i et tilfælde, hvor tilladelse kræves, vil Grønlands Landsret på embeds vegne skulle afvise kæren.

Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, der er oprettet ved den danske retsplejelov, men fungerer som et fælles organ for hele riget.

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af beslutninger om sagsomkostninger, der er omfattet af karebegrænsningen, hvis særlige grunde taler derfor.

Det foreslåede kriterium svarer til, hvad der gælder i Danmark om tilladelse til kære af byretternes afgørelser om sagsomkostninger, jf. den danske retsplejelovs § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, og forudsættes at skulle anvendes på tilsvarende vis.

Det foreslås i § 517 b, stk. 2, at ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Den foreslåede frist på 4 uger adskiller sig fra den tilsvarende frist, som gælder i Danmark, hvor fristen er 2 uger. Den foreslåede længere frist skyldes de grønlandske forhold.

Fristen regnes som udgangspunkt fra den dag, hvor den pågældende afgørelse er truffet af Retten i Grønland.

Er afgørelsen truffet, uden at kærende var til stede, og uden at vedkommende på forhånd har fået meddelelse om tidspunktet for afgørelsen, regnes fristen dog fra den dag, hvor meddelelsen om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende, jf. den foreslåede henvisning til retsplejeloens § 518, stk. 2.

Det foreslås, at de foreslåede bestemmelser om krav om kæretilladelse i visse tilfælde skal finde anvendelse på kære af beslutninger, der er truffet efter lovens ikrafttræden, jf. lovforslagets § 3, stk. 4, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 30 og 31 (§ 519)

Retsplejelovens § 519 angår iværksættelse af kære i civile sager.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at kære sker ved, at der til den ret, hvis afgørelse kæres, inden kærefristens udløb fremsættes mundtlig anmodning herom eller indleveres et kæreskrift med en genpart.

Det foreslås i § 519, stk. 1, at ”inden kærefristens udløb” udgår, og at der indsættes et nyt 2. pkt., hvorefter kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter §§ 517 a eller 517 b, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Forslagene er en konsekvens af forslaget om at indføre krav om tilladelse for at kunne kære visse beslutninger fra Retten i Grønland til Grønlands Landsret, jf. lovforslagets § 1, nr. 21 (retsplejelovens §§ 517 a og 517 b).

Forslaget indebærer, at i de tilfælde, hvor kære fremover vil kræve tilladelse, skal kære ske inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 32 (§ 557)

Retsplejelovens § 557 angår ankesager i Grønlands Landsret i kriminalsager. Det fremgår heraf, at hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder.

Bestemmelsen var enslydende med den danske retsplejelovs § 921, stk. 2, 1. pkt., indtil § 921, stk. 2, 1. pkt., ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021 blev indskrænket til kun at angå anklagemyndighedens anke.

Det fremgår af forarbejderne til § 557, at bestemmelsen beror på den opfattelse, at der i ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil være tilstrækkelig mulighed for at sikre hensynet til sagens oplysning og til varetagelsen af tiltaltes interesser, selv om tiltalte ikke møder personligt. For ankesager, der omfatter beviserne for tiltaltes skyld, må det derimod i almindelighed have formodningen imod sig, at sagen kan

fremmes uden tiltaltes personlige tilstedeværelse, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 1531-1532. Det fremgår også, at reglerne for sagens fremme i tiltaltes fravær i 1. instans i øvrigt foresloges at skulle være gældende også ved landsretten, jf. betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, bind 2, side 626.

Muligheden for i ankesager at anvende reglerne for sagens fremme i tiltaltes fravær i 1. instans er imidlertid uomtalt i forarbejderne til lov nr. 414 af 25. april 2023, hvorved reglerne for sagens fremme i tiltaltes fravær blev revideret.

Endvidere har der i Danmark vedrørende det tilsvarende spørgsmål om forholdet mellem reglerne om udeblivelsesdomme i straffesager i 1. instans og reglerne om behandlingen af ankesager i landsretten været tvivl om retsstillingen, og retsstillingen er derfor blevet foreslået præciseret ved en ændring af den danske retsplejelovs § 921, stk. 2, 1. pkt., jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 115 som fremsat.

Endelig har Rigsadvokaten oplyst, at der har ikke været praksis for afsigelse af udeblivelsesdom ved Grønlands Landsret efter retsplejelovens § 453, stk. 3, når anklagemyndigheden har bevisanket. Anklagemyndigheden har ikke anmodet herom, da det har været Grønlands Politis opfattelse, at der ikke har været hjemmel hertil.

Det foreslås i § 557 at ændre ”kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder” til ”behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken”.

Med forslaget forudsættes det, at det alene er inden for det område, som § 557 efter ordlyden regulerer – dvs. ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld – at § 557 vil udgøre en sådan ændring, som der henvises til i den generelle regel i § 561 om behandlingen af ankesager. § 557 vil således ikke udgøre en ændring som nævnt i § 561 for så vidt angår tilfælde, hvor anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

I ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil anvendelsen af afsnit V, som der henvises til i § 561, således ikke blive berørt af § 557.

Den foreslåede § 557 indebærer, at under ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil tiltalte ligesom i dag ikke behøve at være til stede, for at sagen skal kunne behandles.

Retsplejelovens § 453 vil ikke have nogen betydning i denne situation. Det vil følge direkte af § 557, at sagen vil kunne behandles og afgøres i tiltaltes fravær, og det vil være uden betydning, om betingelserne i § 453 for at afgøre en sag i 1. instans i tiltaltes fravær er opfyldt. Som eksempel kan nævnes, at der ikke vil gælde nogen processuelle grænser for, hvilke foranstaltninger der kan fastsættes, når sagen behandles i tiltaltes fravær i medfør af § 557. Har kun tiltalte anket, kan der dog ikke idømmes en mere indgribende foranstaltning end i 1. instans, jf. retsplejelovens § 550.

Da tiltalte har ret til at deltage i retsmøder under behandlingen af anken, jf. retsplejelovens § 555, der ikke foreslår ændret, vil det uændret være en betingelse for, at sagen kan behandles i tiltaltes fravær i medfør af § 557, at tiltalte er lovligt indkaldt til retsmødet og ikke har oplyst lovligt forfald, eller at tiltalte alternativt har samtykket i, at sagen behandles i tiltaltes fravær.

Som nævnt forudsættes det, at § 557 alene regulerer spørgsmålet om tiltaltes tilstedeværelse under behandlingen af ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Om anklagemyndighedens anke, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan behandles i tiltaltes fravær, afgøres efter de relevante regler i afsnit V, som der henvises til i § 561, dvs. navnlig §§ 451 og 453, jf. også lovforslagets § 1, nr. 11 og 13-17, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 33 (§ 585, stk. 3)

Retsplejelovens § 583, stk. 1, fastsætter, at en pådømt sag, hvor tiltalte er fundet skyldig, kan genoptages efter anmodning fra domfældte eller anklagemyndigheden, når

- der tilvejebringes nye oplysninger, som må antages at kunne have medført frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mindre indgribende foranstaltning, hvis de havde foreligget under sagen (nr. 1),

- der foreligger forhold som nævnt i § 580, nr. 3-5, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette kan have medvirket til domfældelsen (nr. 2), eller
- der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, der gør det overvejende sandsynligt, at beviserne for tiltaltes skyld ikke har været rigtigt bedømt (nr. 3).

Det fremgår af retsplejelovens § 585, stk. 1, at spørgsmålet om genoptagelse afgøres af Den Særlige Klageret, jf. § 1 a i den danske retsplejelov.

Det fremgår af retsplejelovens § 585, stk. 2, at anmodning om genoptagelse sker ved en skriftlig ansøgning, der indgives til Grønlands Landsret. Grønlands Landsret afgiver en udtalelse om anmodningen og videresender ansøgningen til Den Særlige Klageret. Ansøgningen kan også indgives direkte til Den Særlige Klageret, der i så fald indhenter en udtalelse fra Grønlands Landsret om sagen.

Det fremgår af § 585, stk. 3, at ansøgningen skal angive den dom, der ønskes genoptaget, og de omstændigheder, som anmodningen støttes på, samt de beviser, som menes at burde medføre et andet udfald af sagen.

Det foreslås at indsætte et nyt § 585, *stk. 3, 2. pkt.*, hvorefter ansøgningen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.

Forslaget indebærer, at domfældtes begæring om genoptagelse af en pådømt kriminalsag efter retsplejelovens § 583 fremover skal indgives på en blanket. Blanketten vil skulle gøre det lettere for domfældte at angive de oplysninger, der er nødvendige for, at Den Særlige Klageret kan behandle sagen. Blanketten vil samtidig skulle gøre det lettere for Den Særlige Klageret at behandle genoptagelsessagerne, når de relevante oplysninger angives på en enkel og systematisk måde.

Blanketten skal udfærdiges af Domstolsstyrelsen med inddragelse af Den Særlige Klageret. Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen stiller blanketten til rådighed i digital form, sådan at domfældte kan udfylde den digitalt, hvis domfældte ønsker det og har mulighed for det. Blanketten vil også i øvrigt skulle være så brugervenlig og tilgængelig som mulig. Blanketten vil enten skulle være tosproget grønlandsk og dansk eller foreligge i en grønlandsk og en dansk sprogversion.

Anvendelse af blanketten vil være obligatorisk. Indgives en begæring uden anvendelse af blanketten, vil Den Særlige Klageret skulle oplyse domfældte om, at begæring om genoptagelse skal indgives på den særlige blanket, og at Den Særlige Klageret ikke vil behandle sagen, før domfældte har udfyldt og indgivet blanketten. Indgiver domfældte herefter ikke en udfyldt blanket, vil Den Særlige Klageret kunne afslutte sagen uden yderligere sagsbehandling og uden yderligere meddelelse til domfældte.

Tilsvarende fremgangsmåde vil kunne anvendes, hvis der indleveres en åbenlyst mangelfuldt udfyldt blanket. For eksempel vil manglende identifikation af, hvilken kriminalretlig dom der begæres genoptaget, kunne indebære, at Den Særlige Klageret ikke behandler begæringen om genoptagelse.

Den udfyldte blanket vil kunne indgives i papirform eller digitalt.

Blanketkravet vil omfatte anmodninger om genoptagelse i medfør af retsplejelovens § 583. Denne bestemmelse angår ud over genoptagelse efter anmodning fra en domfældt også genoptagelse efter anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden, hvis tiltalte er under 18 år, eller fra tiltaltes ægtefælle, samlever, slægtninge i op- og nedstigende linje eller søskende, hvis tiltalte er død, jf. retsplejelovens § 583, stk. 2, jf. § 535, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt.

Blanketkravet vil ikke omfatte anklagemyndighedens anmodning om genoptagelse i medfør af retsplejelovens §§ 580 eller 581.

Det følger af retsplejelovens § 585, stk. 4, der ikke foreslås ændret, at domfældte og de personer, der kan anmode om genoptagelse efter § 583, stk. 2, efter anmodning har ret til at få bistand til at udarbejde ansøgningen hos en hvilken som helst ret i landet eller hos politiet eller en kommunefoged.

De pågældende vil således om nødvendigt kunne få bistand til at udfylde blanketten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 34 (§ 603)

Retsplejelovens § 603 fastsætter, at en kreditor, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sit pengekrav, først når der er forløbet 6 måneder

siden sidste forretning, på ny kan anmode om tvangsfuldbyrdelse med henblik på foretagelse af udlæg (udlægsforretning). Fogeden kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, hvis fogeden er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Det foreslås i § 603, stk. 1, 1. og 2. pkt., at ændre 6 måneder til 12 måneder.

Forslaget indebærer, at den såkaldte fredningsperiode, hvor en insolvent skyldner som udgangspunkt ikke kan indkaldes til en udlægsforretning i fogedretten, forlænges fra 6 måneder til 12 måneder.

Der er ikke tilsigtet andre ændringer i anvendelsen af reglen end den foreslåede forlængelse af fredningsperioden fra 6 til 12 måneder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 35 og 36 (§ 609)

Retsplejelovens § 609, stk. 1, fastsætter, at hvis en part eller en tredjemand fremsætter indsigelse, som ikke umiddelbart kan afvises, mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og indbringer sagen for kredsretten. Det samme gælder, hvis fogeden finder, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne. Sagen skal også indbringes for kredsretten, selv om fogeden har afvist indsigelsen. Sagen behandles efter reglerne om civile sager, medmindre kredsretten beslutter at behandle fogedsagen efter reglerne i dette afsnit.

Det foreslås i § 609, stk. 1, 1., 3. og 4. pkt., at ændre ”kredsretten” til ”Retten i Grønland”.

Forslaget indebærer, at fogeden, hvis en part eller en tredjemand fremsætter indsigelse, som ikke umiddelbart kan afvises, mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse, skal nægte at efterkomme anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og indbringer sagen for Retten i Grønland.

Retsplejelovens § 609, stk. 2, fastsætter, at hvis der ved kredsretten eller Retten i Grønland fremsættes indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogeden, jf. stk. 3 og 4, findes

betænkeligt at foretage tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme kreditors anmodning.

Det foreslås i § 609, stk. 2, at lade ”kredsretten eller” udgå.

Forslaget indebærer, at fogeden ikke kan nægte at efterkomme kreditors anmodning om tvangsfuldbyrdelse, hvis der ved kredsretten fremsættes indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, herunder selvom det efter den skete bevisførelse findes betænkeligt at foretage tvangsfuldbyrdelse.

Ved lov nr. 740 af 25. juni 2014 fik Retten i Grønland tillagt den saglige kompetence i bl.a. sager om prøvelse af fogedforretninger, jf. retsplejelovens § 57, stk. 1, jf. § 54, nr. 9. I den forbindelse blev der ikke foretaget en konsekvensændring af retsplejelovens § 609. Det foreslås derfor at konsekvensændre § 609, stk. 1, 1. 3. og 4. pkt., samt stk. 2 nu. Der er ikke tilsigtet andre ændringer i anvendelsen af reglen end konsekvensændring som følge af fordelingen af den saglig kompetence som gennemført ved lov nr. 740 af 25. juni 2014.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Kriminallovens § 123 indeholder en ikke udtømmende opregning af formildende omstændigheder, dvs. forhold, der kan begrunde, at der idømmes en mindre indgribende foranstaltning, eller at der efter omstændighederne ikke idømmes nogen foranstaltning. Det følger af § 123, nr. 8, at det regnes som en formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Det foreslås at ændre § 123, nr. 8, så bestemmelsen angiver, at gerningsmanden har aflagt tilståelse.

Forslaget indebærer, at det ikke længere vil være en betingelse for, at lovbestemmelsen kan anvendes, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv, eller at gerningsmandens tilståelse er fuldstændig.

Forslaget lovfæster dermed, at en tilståelse i almindelighed også skal indgå som en formildende omstændighed, når gerningsmanden ikke har angivet sig selv eller tilståelsen ikke er fuldstændig.

En tilståelse vil imidlertid stadig i højere grad kunne medføre en mildere foranstaltning, når gerningsmanden tillige har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Har gerningsmanden ikke angivet sig selv, vil der også stadig i højere grad være grund til, at en tilståelse medfører en mindre indgribende foranstaltning, når tilståelsen afgives tidligt under sagen, sådan at politiet spares for en længere efterforskning, og sådan at sagen kan nå at blive fremmet som en tilståelsessag. I dette tilfælde kan tilståelsen efter omstændighederne tillægges betydelig vægt ved fastsættelsen af foranstaltningen.

Der vil være mindre grund til, at en tilståelse medfører en mindre indgribende foranstaltning, når tilståelsen først afgives under hovedforhandlingen i en domsmandssag. Hvis tiltalte forud for hovedforhandlingen gennem forsvareren tilkendegiver at ville tilstå flere væsentlige forhold i sagen med den virkning, at bevisførelsen under hovedforhandlingen og dermed antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, kan en sådan tilståelse dog også medføre en mindre indgribende foranstaltning, selv om der også er forhold, som ikke tilstås.

Det forekommer i praksis, at tiltalte under en tilståelsessag ikke tilstår den fulde sigtelse. I nogle tilfælde frafalder anklagemyndigheden de ikke tilståede forhold eller elementer, og sagen fremmes i det tilståede omfang. Efter som tiltalte i denne situation er at anse som ikke skyldig i de frafaldne forhold eller elementer, skal tiltaltes tilståelse i denne situation anses som en fuldstændig tilståelse.

I andre tilfælde fastholder anklagemyndigheden sigtelsen i de ikke tilståede forhold eller elementer med den konsekvens, at sagen ikke kan afsluttes som en tilståelsessag, men må gennemføres som en domsmandssag. I denne situation har tiltalte alene aflagt delvis tilståelse, og tilståelsen bør kun medføre en mindre indgribende foranstaltning, hvis den omfatter en betydelig del af sagen både i relation til den sparede bevisførelse og retsdage under hovedforhandlingen og i relation til den samlede foranstaltning, hvis tiltalte også findes skyldig i de ikke tilståede forhold. Hvis tiltalte under domsmandssagen alene findes skyldig i det tilståede omfang, skal tilståelsen derimod anses som en fuldstændig tilståelse, der efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt ved fastsættelsen af foranstaltningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den [dato] 2026.

Der foreslås forskellige overgangsregler, jf. nedenfor om stk. 2-4. Hvor der ikke foreslås en overgangsregel, kan de nye regler anvendes fra lovens ikrafttræden, herunder i verserende sager, når reglen efter sit indhold er relevant på det stadie, som sagen er i på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Det gælder bl.a. den foreslåede mulighed for at tillade, at tiltalte ikke deltager i hovedforhandlingen og de foreslåede ændringer af reglerne om fremme af sagen i tiltaltes fravær, jf. lovforslagets § 1, nr. 19-24 (retsplejelovens §§ 451 og 453).

Retsformanden vil således også i verserende sager, herunder sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden, fra lovens ikrafttræden kunne tillade, at tiltalte helt eller delvis ikke deltager i hovedforhandlingen eller den resterende del af hovedforhandlingen.

Endvidere skal retten også i verserende sager, herunder sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden, når udeblivelse sker efter lovens ikrafttræden og anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremme sagen til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, i det foreslåede udvidede omfang, sådan at der kan idømmes op til 1 års anbringelse i anstalt, og sådant at der ikke er nogen øvre grænse for foranstaltningen, når udeblivelse sker på en senere retsdag, efter at tiltalte var mødt ved sagens begyndelse, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 2 og 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 21 og 22. Det vil i begge situationer være et krav, at tiltalte har været lovligt indkaldt, og at det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 453, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 24, men der er ikke noget til hinder for, at indkaldelse kan være sket før lovens ikrafttræden.

Den foreslåede forlængelse af skyldnerens fredningsperiode fra 6 måneder til 12 måneder, jf. lovforslagets § 1, nr. 34 (retsplejelovens § 603, stk. 1), vil som følge af reglens indhold – der henviser til kreditors anmodning – gælde for anmodninger, som indgives til fogedretten efter lovens ikrafttræden. Den

forlængede fredningsperiode vil imidlertid også skulle anvendes i forhold til insolvens, som er konstateret før lovens ikrafttræden.

De foreslåede ændringer af reglerne om affattelsen af domme i civile sager, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 og 9 (retsplejelovens § 238), vil gælde for domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, uanset hvornår sagen er begyndt.

Det foreslås i *stk.* 2, at lovens § 1, nr. 4, ikke finder anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at de foreslåede ændringer med hensyn til, i hvilke kriminalsager der skal medvirke domsmænd, ikke finder anvendelse i sager, hvor tiltale er rejst i 1. instans før lovens ikrafttræden, medmindre sagen genoptages efter lovens ikrafttræden.

I sager, hvor anklagemyndigheden før lovens ikrafttræden har indleveret anklageskrift til retten, eller hvor tiltale er rejst til retsbogen i en tilståelsessag efter § 449 a før lovens ikrafttræden, afgøres det efter de hidtil gældende regler, om sagen skal behandles med domsmænd.

Når tiltalerejsningen i 1. instans er valgt som skæringsdato for, hvornår de nye regler finder anvendelse, skyldes det, at anklagemyndigheden på det tidspunkt vurderer, hvilken foranstaltning der vil blive spørgsmål om, og på det grundlag angiver i anklageskriftet, om sagen skal behandles med eller uden domsmænd.

Af hensyn til en enkel og klar regel gælder den foreslåede overgangsregel, uanset om sagen er berammet ved lovens ikrafttræden, og uanset om en berammet hovedforhandling på grund af indtrufne omstændigheder senere aflyses, sådan at der skal ske ny berømmelse.

Den foreslåede overgangsregel gælder også, når anklagemyndigheden efter lovens ikrafttræden indleverer et tillægsanklageskrift i sagen, og når anklagemyndigheden indleverer et nyt anklageskrift til erstatning for et anklageskrift, ved hvilket tiltale oprindeligt var rejst inden lovens ikrafttræden. Også i sådanne tilfælde afgøres det efter de hidtil gældende regler, om sagen skal behandles med eller uden domsmænd.

Hvis anklagemyndigheden trækker sagen tilbage, f.eks. med henblik på bopælskonstatering, sådan at sagen ikke længere verserer ved retten, og anklagemyndigheden derefter, når f.eks. bopæl er konstateret, indleverer et nyt anklageskrift, vil det afgørende i forhold til den foreslåede overgangsregel være tidspunktet for indleveringen af det nye anklageskrift. Er det nye anklageskrift således indleveret efter lovens ikrafttræden, vil det skulle afgøres efter de nye regler, om sagen skal behandles med eller uden domsmænd.

I tilfælde, hvor der før lovens ikrafttræden har været afholdt retsmøde i medfør af § 449 a med henblik på sagens afgørelse ved en tilståelsessag, men hvor sagen på grund af manglende tilståelse eller manglende samtykke fra sigtede, anklagemyndigheden eller retten ikke blev afgjort som en tilståelsessag – og hvor anklagemyndigheden efter lovens ikrafttræden rejser tiltale i 1. instans ved et anklageskrift – afgøres det efter de nye regler, om sagen skal behandles med eller uden domsmænd.

Skæringstidspunktet for tiltalerejsning i 1. instans vil også være afgørende for, om de nye regler anvendes ved afgørelsen af, om der skal medvirke domsmænd i landsretten.

I ankesager er det normalt afgørende for, om der skal medvirke domsmænd i landsretten, om der har medvirket domsmænd i 1. instans, jf. retsplejelovens § 45, stk. 2, der ikke foreslår ændret. I ankesager gør det derfor normalt ikke nogen forskel, om de nye regler eller de hidtil gældende regler finder anvendelse.

Den foreslåede overgangsregel gælder også, når landsretten eller Højesteret i en sag, hvor der er rejst tiltale i 1. instans inden lovens ikrafttræden, efter lovens ikrafttræden ophæver dommen i 1. instans som følge af rettergangsfejl og hjemviser sagen til fornyet behandling i 1. instans. I sådanne tilfælde afgøres spørgsmålet om domsmænds medvirken således fortsat efter de gamle regler.

Når en sag, hvor der er rejst tiltale i 1. instans inden lovens ikrafttræden, genoptages efter lovens ikrafttræden, skal det imidlertid afgøres efter de nye regler, om der skal medvirke domsmænd ved den fornyede behandling af sagen. Det gælder også i denne situation, at hvis det er en landsretssag, der genoptages, vil det forhold, at der under behandlingen i 1. instans af den tidligere sag efter de gamle regler medvirkede domsmænd, også efter de nye regler kunne have væsentlig betydning for spørgsmålet om domsmænds

medvirken i landsretten. Det afgørende i denne henseende vil være, om der under den tidligere behandling i 1. instans faktisk medvirkede domsmænd, og ikke om der bedømt efter de nye regler ville have skullet medvirket domsmænd.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 1, nr. 2 og 3, ikke finder anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt før lovens ikrafttræden. I disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at de foreslåede ændringer med hensyn til, i hvilke afgørelser domsmænd deltager, finder anvendelse i sager, hvor hovedforhandlingen er begyndt efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også, når tiltale er rejst før lovens ikrafttræden.

Det afgørende er, om hovedforhandlingen rent faktisk er begyndt før eller efter lovens ikrafttræden. Hvis hovedforhandlingen skulle være begyndt før lovens ikrafttræden, men blev udsat til efter lovens ikrafttræden, før den var gået i gang, finder de nye regler om, i hvilke afgørelser domsmænd deltager, anvendelse. Hvis hovedforhandlingen derimod var begyndt før lovens ikrafttræden og blev udsat til fortsat hovedforhandling, finder de hidtil gældende regler anvendelse.

I ankesager i landsretten er det afgørende, om hovedforhandlingen i landsretten begynder før eller efter lovens ikrafttræden. Det er således i forhold til, i hvilke afgørelser under landsrettens behandling domsmændene skal deltage, uden betydning, om hovedforhandlingen i 1. instans begyndte før eller efter lovens ikrafttræden, og om sagen blev indbragt for landsretten før eller efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 4*, at lovens § 1, nr. 25 og 27-30, ikke finder anvendelse på afgørelser, der er truffet før lovens ikrafttræden. På disse afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at de foreslåede ændringer af reglerne om anke og kære, jf. lovforslagets § 1, nr. 27-31 (retsplejelovens § 494 a, § 497, stk. 1, §§ 517 a og 517 b og § 519, stk. 1), finder anvendelse på anke og kære af afgørelser, der er afsagt efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også, når den sag, i hvilken den pågældende afgørelse træffes, er anlagt eller indledt før lovens ikrafttræden.

Afgørelser, der er afsagt før lovens ikrafttræden, kan også efter lovens ikrafttræden appelleres efter de hidtil gældende regler.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1
	I retsplejelov for Grønland, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1186 af 18. septem- ber 2023, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 119 af 27. marts 2025, fore- tages følgende ændringer:
§ 35. --- <i>Stk. 2-4. ---</i>	1. I § 35 indsættes som <i>stk. 5</i> : » <i>Stk. 5.</i> Domsmand kan efter ud- løbet af det tidsrum, domsmanden er valgt, færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum.«
§ 43. Domsmand virker med de samme beføjelser som dommere under hovedforhandlingen og de afgørelser, der træffes i forbindelse hermed.	2. I § 43 indsættes efter »virker«: »i civile sager«. 3. I § 43 indsættes som <i>stk. 2</i> : » <i>Stk. 2.</i> Domsmand deltager i krimi- nalsager i afgørelsen af skylds- spørgsmålet og i fastsættelsen af sanktionen, men ikke i andre rets- handlinger eller afgørelser under sa- gen, jf. dog § 47, stk. 3.«
§ 44. --- <i>Stk. 2.</i> Domsmand medvirker ikke i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstalt- ning eller retsfølge end bøde, kon- fiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.	4. I § 44, <i>stk. 2</i> , ændres »konfiska- tion, førerretsfrakendelse eller er- statning«: til: »betinget anstaltsdom på højst 30 dage, konfiskation, fører- retsfrakendelse eller erstatning, eller at det har sit forblivende med en

<i>Stk. 3-4. ---</i>	allerede idømt foranstaltning efter kriminallovens kapitel 33«.
§ 125. --- <i>Stk. 2-3. ---</i>	5. I § 125 indsættes som <i>stk. 4</i>: »<i>Stk. 4.</i> Billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en kriminalsag, er forbudt, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen. Stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.« Stk. 4 bliver herefter stk. 5.
§ 127. For overtrædelse af § 118, § 119, 3. pkt., § 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, eller af rettens forbud efter § 120, § 125, stk. 1, 3. pkt., og § 126 kan der idømmes bøde.	6. I § 127, <i>stk. 1</i>, ændres »§ 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., og« til: »§ 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3 og stk. 4«.
§ 163. --- <i>Stk. 2-5. ---</i>	7. I § 163 indsættes som <i>stk. 6</i>: »<i>Stk. 6.</i> I civile sager kan retten, hvis parterne er enige herom, tillade, at et vidne afgiver forklaring ved anvendelse af fjernkommunikation med billede på anden måde end angivet i stk. 1, når det skønnes forsvareligt.«
§ 238. Dommen skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer, samt de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse. <i>Stk. 2.</i> I domme, der afsiges i 1. instans, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af	8. I § 238, <i>stk. 1, 1. pkt.</i>, ændres »fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer,« til: »kort fremstilling af sagen, en gengivelse af parternes anbringender«. 9. § 238, <i>stk. 2 og 3</i>, ophæves, og i stedet indsættes:

parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at den ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling <i>Stk. 3.</i> Ankes en dom, der er affattet efter stk. 2, skal retten give en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt, efter at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en genpart af redegørelsen til parterne	»Stk. 2. Ankes en dom, der ikke gengiver de afgivne forklaringer, skal retten gengive de afgivne forklaringer i retsbogen. Gengivelsen anses som et bilag til dommen. Retten sender gengivelsen til ankeinstansen og parterne snarest muligt efter, at retten har fået meddelelse om anken.«
§ 312. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives, hvis ... 2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt.	10. I § 312, nr. 2, udgår »eller«. 11. I § 312, indsættes som nr. 3: »3) hvor kriminallovens §§ 6 eller 124 ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning, eller» Nr. 3 bliver herefter nr. 4.
§ 315. En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312 eller 313 kan omgøres af den overordnede anklagemyndighed. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede, senest 3 måneder efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet	12. I § 315, stk. 1, sidste pkt., ændres »3 måneder« til: »4 måneder«.

meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt. <i>Stk. 2. ---</i>	
§ 321. --- 1-3) --- 4) sagen fremmes i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, og der bliver spørgsmål om anstaltsanbringelse. <i>Stk. 2-3. ---</i>	13. § 321, stk. 1, nr. 4, affattes således: »4) der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33, dog undtaget når anklagemyndigheden påstår ophævelse af en idømt foranstaltning.«
§ 322. --- Stk. 2. I sager, hvor hensynet til forsvaret ikke taler imod det, kan der beskikkes en autoriseret forsvarer, der ikke har bestået juridisk kandidateksamen. <i>Stk. 3. ---</i>	14. I § 322 affattes <i>stk. 2</i> således: »<i>Stk. 2.</i> I sager af ganske særlig alvorlig karakter, herunder sager om drab, voldtægt, grov vold og sager, hvori der nedlægges påstand om forvaring, beskikker retten en advokat eller en autoriseret forvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer, medmindre det vurderes klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet.«
§ 364. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3. ---</i>	15. I § 364 indsættes som <i>stk. 4</i>: »<i>Stk. 4.</i> Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at tilbageholdelsen eller forholdsreglen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at

	ophæve tilbageholdelsen eller forholdsreglen efter § 362, stk. 4, eller § 366. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Efter hovedforhandlingens begyndelse finder § 367, stk. 2, sidste pkt., og stk. 3, tilsvarende anvendelse. Bestemmelserne i 1.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse i tilståelsessager, hvor anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 449 a, og retten har fastsat tidspunktet for retsmødet.«
§ 449 a. --- 1-3) --- 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 og kapitel 34. <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3.</i> Er sigtede anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 321, stk. 1, nr. 1, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke. <i>Stk. 4.</i> Er sigtede ikke anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis	16. I § 449 a, stk. 1, nr. 4, udgår »kapitel 33 og«. 17. I § 449 a, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »eller bliver der spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33,«, og »nr. 1« ændres til: »nr. 1 eller 4«. 18. I § 449 a, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »retsmødet,«: »og bliver der ikke spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33,«.

der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse. <i>Stk. 5-8. ---</i>	
§ 451. Tiltalte skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Retsformanden kan dog, efter at tiltalte har afgivet forklaring, tillade, at tiltalte forlader retten.	19. I § 451, 2. pkt., affattes således: »Retsformanden kan dog efter anmodning fra tiltalte tillade, at tiltalte ikke er til stede under hovedforhandlingen eller en del af denne.«
§ 453. Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen, uden at forholdet er omfattet af § 452, stk. 2, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 og 3. <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3. ---</i> 1) --- 2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse, 3) når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, 4) når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller	20. I § 453, stk. 1, indsættes efter »medmindre«: »retsformanden tillader, at tiltalte ikke er til stede, jf. § 451, 2. pkt., eller«. 21. § 453, stk. 3, nr. 2, affattes således: »2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse a) har forladt retten uden retsformandens tilladelse eller b) er udeblevet senere under hovedforhandlingen,«. 22. § 453, stk. 3, nr. 3, ophæves. Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse. <i>Stk. 4.</i> Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.	23. I § 453, <i>stk. 3, nr. 4</i>, der bliver nr. 3, ændres »6 måneder« til: »1 år«. 24. I § 453, <i>stk. 4</i>, ændres »Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte« til: »Hovedforhandlingen kan kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3, hvis tiltalte er udeblevet uden oplyst lovligt forfald og«.
§ 467. --- <i>Stk. 2. ---</i> 1-5) --- 6) Tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, når forsvareren begærer det, i sager, der fremmes i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4. <i>Stk. 3. ---</i> § 474. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3.</i> Dommen afsiges ved, at domskonklusionen oplæses i et retsmøde. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, sender politiet en udskrift af dommen til tiltalte. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personligt, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personligt.	25. I § 467, <i>stk. 2, nr. 6</i>, § 474, <i>stk. 3, 4. pkt.</i>, og § 592 a, <i>stk. 1, 1. pkt.</i>, ændres »nr. 4« til: »nr. 2, litra b, eller nr. 3«.

§ 592 a. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved vedkommende utilregnelige omstændigheder har været forhindret i i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 474, stk. 3, 3. og 4. pkt. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i §§ 585-590 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret. <i>Stk. 2. ---</i>	
§ 491 b. ---	26. I § 491 b indsættes som <i>stk. 2</i>: »<i>Stk. 2.</i> Efter reglerne i dette kapitel, bortset fra § 490, stk. 1, 5. pkt., behandles på begæring endvidere erstatningskrav, der på grundlag af de almindelige erstatningsregler rejses af den forurettede i sager om overtrædelse af kriminallovens §§ 74 (blodskam), 77 (voldtægt), § 80, stk. 2 (samleje m.v. med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse), eller § 81 a, jf. §§ 74, 77 eller § 80, stk. 2, som følge af, at

	1) forurettede ikke har haft tilstrækkelig mulighed for at klage over en afgørelse om påtaleopgivelse, 2) forurettedes klage over en afgørelse om påtaleopgivelse ikke er blevet behandlet inden udløbet af fristen i § 315, stk. 2, eller 3) en afgørelse om omgørelse af påtaleopgivelse ikke er blevet meddelt den, der har været sigtet, inden udløbet af fristen i § 315, stk. 2.«
	27. Efter § 494 indsættes: »§ 494 a. Angår ankesagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., kan en dom, der er afsagt af Retten i Grønland, kun ankes med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af 1. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.«
§ 497. Anke sker ved indlevering af en ankestævning med en genpart til landsretten inden ankefristens udløb. <i>Stk. 2-4. ---</i>	28. I § 497, <i>stk. 1</i>, indsættes efter »udløb«: »eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 494 a inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.«
	29. Efter § 517 indsættes før overskriften før § 518: »§ 517 a. Beslutninger, der træffes af Retten i Grønland under hovedforhandlingen eller dennes

forberedelse eller under behandlingen af en sag om optagelse af bevis, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af Grønlands Landsret som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2.

§ 517 b. Bestemmelser i domme og andre beslutninger om sagsomkostninger truffet af Retten i Grønland, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun kæres, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er truffet, jf. dog § 518, stk. 2. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.«

§ 519. Kære sker ved, at der til den ret, hvis afgørelse kæres, inden kærefristens udløb fremsættes mundtlig anmodning herom eller indleveres et kæreskrift med en genpart. <i>Stk. 2-3. ---</i>	30. I § 519, <i>stk. 1</i>, udgår »inden kærefristens udløb«. 31. I § 519, <i>stk. 1</i>, indsættes som 2. <i>pkt.:</i> »Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter §§ 517 a eller 517 b, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.«
§ 557. Hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder.	32. I § 557 ændres »kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder« til: »behøver tiltalte ikke at være til stede under behandlingen af anken«.
§ 585. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3.</i> Ansøgningen skal angive den dom, der ønskes genoptaget, og de omstændigheder, som anmodningen støttes på, samt de beviser, som menes at burde medføre et andet udfald af sagen. <i>Stk. 4. ---</i>	33. I § 585, <i>stk. 3</i>, indsættes som 2. <i>pkt.:</i> »Ansøgningen skal indgives på en blanket, som Domstolsstyrelsen udfærdiger.«
§ 603. En kreditor, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sit pengekrav, kan først, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, på ny anmode om tvangsfuldbyrdelse med henblik på at foretage udlæg (udlægsforretning). Fogeden kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, hvis fogeden er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en	34. I § 603 ændres »6 måneder« til: »12 måneder«.

forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning. <i>Stk. 2. ---</i>	
§ 609. Fremsætter en part eller en tredjemand indsigelse, som ikke umiddelbart kan afvises, mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og indbringer sagen for kredsretten. Det samme gælder, hvis fogeden finder, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne. Sagen skal også indbringes for kredsretten, selv om fogeden har afvist indsigelsen. Sagen behandles efter reglerne om civile sager, medmindre kredsretten beslutter at behandle fogedsagen efter reglerne i dette afsnit <i>Stk. 2.</i> Fremsættes der ved kredsretten eller Retten i Grønland indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogeden, jf. stk. 3 og 4, betænkeligt at foretage tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme kreditors anmodning <i>Stk. 3-6. ---</i>	35. I § 609, stk. 1, 1., 3. og 4. pkt., ændres »kredsretten« til: »Retten i Grønland«. 36. I § 609, stk. 2., udgår »kredsretten eller«.
	§ 2
	I kriminallov for Grønland, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1187 af 18. septem- ber 2023, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 109 af 20. februar 2025, fo- retages følgende ændringer:
§ 123. --- 1-7) ---	1. § 123, nr. 8, affattes således: »8) at gerningsmanden har aflagt tilståelse, eller«.

8) at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuld tilståelse, eller 9) ---	
--	--